

Riksdagens protokoll

2011/12:25

Fredagen den 28 oktober

Kl. 09.00 – 10.02

14.00 – 15.15

Protokoll
2011/12:25

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2011/12:50

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:50 Den uteblivna arbetslinjen

av Monica Green (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 22 november 2011.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 26 oktober 2011

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2011/12:61

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:61 Den ekonomiska politiken och arbetslösheten

av Peter Persson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 22 november 2011.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 26 oktober 2011

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

2 § Svar på interpellation 2011/12:47 om distributionen av läkemedel

Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Kent Persson har frågat mig om jag kommer att vidta åtgärder för att försvåra för apotek och läkemedelsdistributörer att ingå i samma ägargemenskap. Frågeställaren pekar på att ett av de för närvarande två stora partihandelsföretagen är delägare i apotekskedjan Kronans Droghandel.

Jag vill till att börja med passa på att nämna att Statskontoret genomför en omfattande utvärdering av apoteksomregleringen. Frågan om hur tillgängligheten till läkemedel påverkats är en av de saker som myndigheten särskilt undersöker.

Frågan om vertikal integration skulle förbjudas var föremål för övervägande redan i Apoteksmarknadsutredningens betänkande. Utredningen bedömde att en fullständig vertikal integration av hela kedjan läkemedelstillverkning, partihandel och detaljhandel skulle medföra ett flertal nackdelar. Man antog för det första att detta skulle medföra en risk för ett utestängande av parallellimportörer och generikatillverkare från apoteksmarknaden. Vidare skulle detta innebära ett försvårande av ett effektivt utbytesystem på apoteken och minska incitamenten att tillhandahålla producentoberoende läkemedelsinformation. Vad gällde möjligheten till vertikal integrering mellan partihandlare och apotek bedömde utredningen emellertid att ett förbud mot detta skulle vara oproportionerligt och oförenligt med EG-rätten. Utredningens slutsats blev i stället att en möjlighet till vertikal integrering skulle ge positiva effekter i form av ökad förhandlingsstyrka gentemot läkemedelstillverkarna, vilket skulle kunna leda till lägre läkemedelskostnader.

Trots möjligheten till alternativa distributionskanaler har läkemedelsdistributionen efter omregleringen hitintills i huvudsak skötts av samma två partihandlare som före omregleringen. Idén bakom det så kallade enkanalssystemet var att de två partihandlarna skulle ligga mellan den tidigare monopolisten och läkemedelsindustrin och på så sätt förhindra integration bakåt. Vi börjar nu se hur mångfalden på apoteksmarknaden även får återverkningar på grossistledet. Frågeställaren lyfter själv fram ett exempel på detta. Även Apoteket AB har tagit steg i denna riktning. Förhoppningen är att apoteken på detta sätt ska öka sin möjlighet att påverka sådant som stopptid för beställningar och returer. På detta sätt tror sig apoteken kunna förbättra servicen gentemot kunderna.

Vad gäller Kent Perssons oro för att mindre apotek inte skulle ha möjlighet att bedriva partihandelsverksamhet vill jag påminna om att den som erhåller ett partihandelstillstånd har en skyldighet att leverera de läkemedel som omfattas av tillståndet till landets samtliga öppenvårdsapotek så snart detta kan ske. En ökad mängd partihandlare kommer således att medföra större valfrihet även för de mindre apoteksaktörerna. För det fall det skulle tillämpas förfaranden som strider mot gällande konkurrensrättslig lagstiftning har Konkurrensverket möjlighet att vidta åtgärder.

Kent Persson lyfter även fram frågan om apotekens tillhandahållandeskyldighet. Denna fråga är för närvarande föremål för utredning. Utredaren ska kartlägga och analysera om och i så fall vilka problem det finns

vad gäller leveranser och tillhandahållande av sådana läkemedel och varor som omfattas av nu gällande leverans- och tillhandahållandeskyldighet. Detta ska göras genom att utredaren undersöker hela distributionskedjan. Om det bedöms nödvändigt ska utredaren lämna förslag på författningsändringar.

Prot. 2011/12:25
28 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 2 KENT PERSSON (V):

Herr talman! Jag får tacka socialminister Göran Hägglund för svaret på min interpellation.

När vi i riksdagen för drygt två år sedan beslutade om omregleringen av apoteksmarknaden var det under vissa förutsättningar. Vi skulle öka tillgängligheten till läkemedel. Det skulle ge bättre service, bättre tjänstebud och låga läkemedelskostnader till nytta för konsumenter och det offentliga. Medlet för att detta skulle komma till stånd var konkurrensutsättning på en fri marknad.

Regeringen har formulerat följande förutsättningar för marknadens utformning: Det ska vara likvärdiga villkor oavsett företagsstorlek och stabila, förutsägbara och rättssäkra regler. Det var grunden för det beslut som låg på riksdagens bord.

I maj 2009 ställde jag en fråga till socialministern om de problem som eventuellt kunde uppstå när två distributionsföretag av läkemedel i Sverige också var tänkta köpare av apotek. Problemet när distribution och försäljning ligger i samma händer är just att det kan uppstå monopol- eller oligopolsituationer. Det här kallas vertikal integration. För två år sedan fick jag svaret att man eventuellt skulle kunna se över det här om så blev fallet.

I oktober i år publicerade Svenska Dagbladet en artikel om problemen på apoteksmarknaden där just vertikal integration var den fråga som togs upp. Apoteksföreningen menade att den nya marknaden inte var anpassad till distributionsledet som det fungerar i dag. Flera apotek påpekade att det endast fanns två distributörer och att det inte var bra. En del av de större apotekskedjorna funderade också på att starta egna lager och egen distribution.

Men ett problem som lyftes upp var att det bara är de stora kedjorna som har muskler nog att klara av det, vilket också utredarna påpekade inför beslutet i riksdagen. De mindre apoteken har i ett öppet brev påtalat situationen och det olyckliga i att de är hänvisade till två stycken och att de känner sig misskrediterade i den delen.

I svaret på mina frågeställningar säger socialministern att en vertikal integrering skulle kunna ge positiva effekter i form av ökad förhandlingsstyrka gentemot läkemedelstillverkarna. Men det är ju precis tvärtom! Det är de små apoteksbolagen som har svårigheter att klara just den problematiken, att kunna få och tillhandahålla läkemedel inom utsatt tid, med den 24-timmarsregel som finns. Det här har påpekats vid flera tillfällen.

Om vi tittar på vad som har hänt senast och de slutrapporter som kommit ser vi att apoteksbolagen visar röda siffror. Det gäller däremot inte distributörerna, som har tjänat stora pengar under den här perioden. Det visar på det problem som jag har tagit upp med vertikal integration, att ligger det i samma kedja kan det få kostnadskonsekvenser för apoteksbolagen när de ska tillhandahålla sina varor och tjänster till kunderna.

Anf. 3 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman, ministern, åhörare, kolleger! Om man ser apoteksavregleringen ur ett konsumentperspektiv menar jag att den är ett misslyckande. Frågar man konsumenterna vad de tycker har graden av nöjda konsumenter fallit från mycket höga 95 procent till 77 procent. Det är ett rejält fall i förtroendet för apoteksservicen i Sverige sedan man privatiserade den. 24 procent av kunderna får vänta mer än ett dygn på att få sina receptbelagda mediciner.

Det här är ett underbetyg åt privatiseringen av apoteken.

Vem är då nöjd med den här privatiseringen? Det verkar som om det finns två grupper som är nöjda: regeringen och de ägare som försöker tjäna pengar på apoteken. Jag menar att det inte är så rimligt, utan det rimliga bör vara att kunderna och medborgarna är nöjda med den service som de får.

Jag skulle vilja lyfta upp en annan vinkel på frågan om tillgänglighet och distribution. Apoteksservice är viktig inte minst i glesbygd. År 2013 upphör den förpliktelse som fanns för de stora konglomerat som köpte upp apoteken att ge service i glesbygdsapoteken och via apoteksombud.

Jag kommer själv från ett utpräglat glesbygdslän, Västerbotten. Där kan det vara både 10 och 15 mil mellan apoteken. Just i de delarna av Västerbotten, i inlandet, bor den äldsta befolkningen och den mest vårdbehövande befolkningen, som ofta behöver både rådgivning och god hjälp med apoteksservice.

Vad händer 2013? Får de här människorna den apoteksservice som de behöver? Kommer de att ha tillgång till läkemedel? Det är min fråga till ministern.

Dessa apotek är säkert ofta inte lönsamma ett och ett, men naturligtvis var de lönsamma som en del av ett apoteksmonopol där man som helhet kunde erbjuda bra service till alla.

Så slås grundtanken på lika service över Sverige för medborgarna sönder av en ogenomtänkt avreglerings- och privatiseringspolitik.

Detta kan också sättas i ett större jämlikhets- och regionalpolitiskt perspektiv. I mitt län Västerbotten kan vi se hur lagen om vårdval har lett till etablering av tre nya vårdcentraler i centrala Umeå. Där finns länets rikaste, friskaste och yngsta befolkning. Samtidigt tvingas landstinget – på grund av bland annat kostnaderna för dessa etableringar, som får betalas via skattemedel – lägga ned ambulansen i Åsele och Malå, medan sjukstugan i Sorsele och Dorotea ska läggas ned.

Så betalas avregleringspolitiken av dem som bor i glesbygden och dem som bäst behöver sjukvården. Så glider Sverige isär och blir alltmer orättvist genom en ogenomtänkt privatiseringspolitik.

Anf. 4 JENS HOLM (V):

Herr talman! Tack till min kollega Kent Persson, som har väckt frågan! Jag tycker att det är en mycket viktig fråga.

År 2009 privatiserades den största delen av de statligt ägda apoteken i Sverige. Om vi nu ser på vad som har hänt med de apoteken ser vi att merparten av de privatiserade apoteken numera ägs av riskkapitalister som är baserade i skatteparadis.

Jag pratar särskilt om kedjan Apotek Hjärtat, som ägs av riskkapitalisterna Altor Fund, baserade på kanalön Jersey. Jag tänker också på

Medstop Holding, som ägs av Segulah, som också är baserad på kanalön Jersey.

Det utmärkande för ett skatteparadis som Jersey är att företagen kan placera sig där och då inte behöver betala skatt för de vinster som de gör här i Sverige. Ett annat utmärkande drag är också att insynen försvinner helt och hållet.

Apoteken var tidigare en statlig verksamhet. De skattepengar som vi lade in i verksamheten kunde vi vara relativt säkra på kom ut i form av god samhällsservice till svenskarna. Vi kunde också granska verksamheten utan och innan. Men det kan vi inte nu längre, för en stor del av de privatiserade apoteken.

Privatiseringen av apoteken är tyvärr inget undantag utan följer ett generellt mönster för utförsäljningar och privatiseringar i Sverige. Om vi tittar på hur det ser ut inom skolan, inom sjukvården och inom äldreomsorgen ser vi samma sak där: Riskkapitalbolagen köper upp kedja efter kedja, skola efter skola, vårdcentral efter vårdcentral. De tar skattepengarna, och de tar vinsterna och flyttar dem till skatteparadis, till exempel kanalöarna Jersey och Guernsey.

Jag tycker att det är väldigt allvarligt. Jag tycker att det är ett oansvarigt sätt att använda svenska skattebetalares pengar på.

Därför vill jag fråga vad Göran Hägglund anser om detta. Anser du att apotek och andra välfärdsinrättningar ska ägas av riskkapitalister? Är det det mest optimala sättet att hantera samhällsservice på?

Om ministern inte anser det vill jag förstås veta vilka åtgärder regeringen kommer att vidta för att se till att skattepengar inte hamnar i skatteparadis. Jag vill också veta vilka åtgärder regeringen vidtar för att se till att vi får full insyn i de apoteksbolag som nu är placerade i skatteparadis.

Anf. 5 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Det var väldigt många frågor. Jag vill först repetera lite om bakgrunden till den reform som vi har genomfört.

Vi hade en situation i Sverige med ett enda företag, ett monopol som var statligt. Det fungerade halvvbra, får man säga. Det fanns en del brister som jag tror att också interpellanten och kollegerna kan se. Vad som höll på att hända i Sverige var inte att vi fick fler nya apotek, utan vi fick färre apotek, och de apotek som försvann var i stor utsträckning glesbygdsapotek. Vi hade inte en positiv utveckling med fler apotek, utan det var tvärtom.

Vad har då hänt sedan vi omreglerade marknaden? Det viktiga var att åstadkomma en ökning av tillgängligheten och få en bättre service till oss som medborgare. Har vi fått det? Ja, när vi nu summerar så här långt kan vi se att det har tillkommit över 300 nya apotek i Sverige. Det har inneburit att den genomsnittliga öppettiden för apoteken i Sverige har ökat med några timmar per vecka.

Öppettiderna har ökat, och vi har fått fler apotek. Är det bra eller dåligt? Många av oss tycker att det är bra att de apotek som tidigare i en monopolsituation låste dörren under lunchtid och stängde tidigt på kvällen nu i stället håller öppet när människor har en möjlighet att komma till apotek. Stressade småbarnsföräldrar kan kila dit under lunchrasten på jobbet för att ta ut de mediciner som barnen behöver, den som önskar kan

Prot. 2011/12:25
28 oktober

Svar på
interpellationer

göra ett besök direkt efter jobbet i stället för att vänta till nästa dag och så vidare.

Vi har också öppnat upp marknaden för receptfria läkemedel, så att sådana läkemedel kan säljas i andra sammanhang än där det finns utbildad personal. Är det bra eller dåligt? Ja, vi har varit mycket noggranna med säkerheten och sagt att det gäller vissa receptfria läkemedel – inte alla. Vi kan se att tillgängligheten har ökat när det gäller nässprej och värktabletter, vilket förstås är väldigt bra.

Monopolets tid är förbi. Vi har fler aktörer. Vi har fått fler apotek, och vi har fått längre öppettider. Det är viktigt för servicen i Sverige.

För att sedan börja med det Kent Persson tog upp: Jag hänvisade till vad utredningen sade beträffande vertikal integrering. Det var alltså inte vad jag påstod rätt ut i luften, utan jag hänvisade till de slutsatser som utredningen kom fram till på sin tid.

Detta är något som ska följas noggrant. Jag vill påminna om att den som har tillstånd att bedriva partihandel med läkemedel ska leverera de läkemedel som omfattas av tillståndet till öppenvårdsapoteken. Det ska ske så snart som möjligt, och det är Läkemedelsverket som ansvarar för tillsynen.

Konkurrensverket har naturligtvis också en roll att spela, precis som på varje annat område, om någon missbrukar en dominerande ställning. Det är inte förbjudet att vara dominerande, men det är förbjudet att missbruka en dominerande ställning. Där är Konkurrensverket ansvarigt.

Jag vill också påminna om att flera andra utredningar följer och tittar på effekterna på apoteksmarknaden. Hittills har vi i allt väsentligt kunnat se positiva effekter. Jag ska återkomma till det i ett senare inlägg.

Anf. 6 KENT PERSSON (V):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Tillgängligheten har möjligtvis ökat i storstadsområdena, inte i hela Sverige. Så är inte fallet. Jag kan se till min hemkommun. Där upplevs det inte som att tillgängligheten har ökat när det gäller läkemedel.

Vi kan titta lite grann på den oro som mindre apotek har inför den här situationen. De upplever faktiskt att det är problem när det finns två dominerande distributörer som står för 95 procent av distributionen av läkemedel. De har i ett öppet brev påpekat det här. Självklart blir det problem om de har problem när de ska förhandla om priser och också när de ska få sina läkemedel. Det är det som jag tog upp redan för två år sedan och som jag tar upp nu, det som kallas vertikal integration.

Är då lösningen att det blir fler? Ja, så kan det ju bli. Men det är faktiskt de större apotekskedjorna som nu planerar att starta egna distributions- och lagerlokaler. Det påverkar givetvis inte de mindre apoteksbolagens möjligheter att förbättra sin situation. Det kan snarare ses som att man permanentar en redan dålig situation.

Man ska också komma ihåg det jag sade inledningsvis. Apoteksbolagen visar röda siffror i dag, de allra flesta, men inte distributörerna. De gör faktiskt miljonvinster på sin verksamhet. Är de då kopplade till försäljarna förstår man att det kan finnas problem.

Det är riktigt att Konkurrensverket tittar på det här, men de tittar ju på alla verksamheter av den här typen.

När vi pratar om apotek och apoteksverksamhet tror jag att det är viktigt att förstå att det är kopplat till sjuk- och hälsovård. Det måste finnas ett mervärde för kunden när man går till ett apotek. Det kan inte vara så att mervärdet ligger i att pytsa ut vinster som ska gå till ägarna, ofta i skatteparadis, som vi nu har hört. Den här kopplingen måste vara klar och tydlig.

Nu har vi en situation där vi har en omreglering och en utförsäljning av apotek. Då måste det här fungera på ett så bra sätt som möjligt, så att man lever upp till intentionerna om tillgänglighet, leveranssäkerhet och låga kostnader. Gör man inte det har mycket fallit av det som man säger sig vilja uppnå med konkurrensutsättning.

Det finns erfarenheter av omregleringar och avregleringar av olika marknader. Jag tänker på elmarknaden, järnvägen och så vidare. Ökad konkurrens har inte lett till lägre priser och bättre tillgänglighet, utan det är snarare tvärtom.

Man brukar många gånger hänvisa till telemarknaden, att det har blivit billigare och bättre, och det är sant. Men nu i förlängningen kan vi också se att i jakten på vinsten blir kunder utan telefoni i delar av landet. Det finns en risk här också att behov av vinster kommer att leda till en omstrukturering på marknaden som gör att mindre apotek, oftast de som inte är lönsamma, kommer att försvinna. Det är egentligen logiskt om man ska ha en verksamhet som är privatiserad på det här sättet.

Anf. 7 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Göran Hägglund nämnde att det gamla apoteksbolaget var långt ifrån perfekt. Det är väldigt lite här på jorden som är helt perfekt. Men kunderna var nöjda. Det var en betrodd samhällsinstitution som människor litade på. Nu har kundernas nöjdhetsgrad fallit dramatiskt.

Vi kan stå här och tycka att det är bra eller dåligt, men när kunderna, svenska folket, säger att det blev sämre menar jag att regeringen måste ta det till sig. Då räcker det inte med att apoteken ligger vägg i vägg på Östermalm för att säga att det här var en bra reform, utan då krävs det lite mer för att vara nöjd.

Jag skulle vilja återkomma till min fråga. Jag vet att det var många frågor, och jag förutsätter att Göran Hägglund nu kommer tillbaka med svaret. Vad händer 2013 när man inte längre är förbunden att driva apoteken i glesbygd? Kan ministern garantera att kunderna i Norrlands inland, som behöver apoteket, kommer att få sin service? Eller kommer det att bli ytterligare en spik i kistan för inlandet? Kommer det att flytta bort, som så mycket annat? Kan man bo kvar om det inte finns grundläggande samhällsservice? Hur intresserade är de här riskkapitalbolagen, som räknar höga vinstmarginaler och hög vinst på insatt kapital, av att äldre människor i Sorsele, Dorotea eller Åsele ska få sina mediciner i tid? Inte ett dyft, skulle jag vilja säga. Det är inte därför de är i den här branschen. De är här för att tjäna snabba och säkra pengar. Samhällsintresset kan ju ta det här ansvaret att alla ska ha god och lika service. Risken är då att staten får agera städgumma och i slutändan garantera servicen där den inte är lönsam. Då har de privata återigen fått plocka russin ur vinstkakan med alliansregeringens politik.

Anf. 8 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag noterar att jag inte fick något svar på mina frågor tidigare från socialministern. Jag hoppas att jag får det nu, och för att vara riktigt säker vill jag förtydliga vad jag verkligen vill ha svar på.

En stor del av de privatiserade apoteken ägs nu av två riskkapitalbolag som är baserade i skatteparadis. Tycker socialministern att det är optimalt? Är det här ett ansvarsfullt sätt att hantera svenskarnas resurser – de här bolagen gör ju stora vinster, och de betalar inte skatt i Sverige? Om socialministern inte tycker det tycker jag att han ska presentera vilka åtgärder regeringen tänker vidta för att se till att företag inte kan göra vinster på det som är välfärd och sedan flytta dessa till anonyma skatteparadis.

När de här två stora apotekskedjorna är baserade på kanalön Jersey innebär det att insynen för oss alla helt och hållet försvinner. Hur kommer socialministern att verka för att vi ska få full insyn, så att vi har samma insyn i den här verksamheten som vi hade tidigare?

Anf. 9 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Jag ska försöka, även om det kanske blir något osammanhängande, att beta av en del av de frågor och resonemang som har förts fram här.

Först och främst skulle jag kanske vilja beklaga att Jens Holm och Kent Persson inte synkade sina inlägg inför den här debatten. Kent Persson lägger ned mycket möda på att beskriva svårigheten för företagen och att många av apoteksföretagen presenterar röda siffror, medan Jens Holm beskriver hur man badar i närmast orimligt lättförtjänta pengar från Sverige på diverse skumma öar.

De här två linjerna funkar inte riktigt tillsammans. Antingen går det jättedåligt för dem, och då kan de knappast bada i pengar på kanalöarna, eller så har de svarta siffror och badar i pengar på kanalöarna. Det kan inte vara på det sätt som beskrivs just nu.

När det gäller det som Jonas Sjöstedt tar upp som handlar om kundnöjdheten finns det något som heter Svenskt Kvalitetsindex. Undersökningar görs årligen. Där har apoteksföretagen mycket höga betyg. Jag tycker egentligen inte att det är särskilt konstigt. Precis som Jonas Sjöstedt beskrev har svenska folkets förtroende för apoteken, eller vi ska kanske säga apotekens välutbildade personal, varit utomordentligt högt, och det är utomordentligt högt.

Det är otroligt professionella medarbetare med en avancerad utbildning som står för mycket av trygghet för enskilda människor som behöver samtala om sin medicinska situation, läkemedlens roll, biverkningar och annat. Det är väldigt viktiga personer i Välfärdssverige. Det förtroendet för de naturligtvis med sig på en marknad som är omreglerad, där det kan finnas flera aktörer. Personalen är förstas den viktigaste resursen de här företagen har. Det visar sig också i de förtroende- och kvalitetsmätningar som görs att apoteken ligger väldigt långt framme.

När vi nu ser att antalet apotek ökar uppkommer en situation som kommer att kräva en del intresse. Det handlar om att vi riskerar att få en personalbrist, att vi inte har tillräckligt med kunniga medarbetare i form av utbildade farmaceuter, apotekare och receptarier. Det är ett problem för de här företagen, och där måste vi samverka för att kunna få fler.

Vi har fått över 300 nya apotek. Också på orter som aldrig tidigare har haft apotek öppnar nu sådana, och det är naturligtvis en väldig framgång. Hittills har det inte försvunnit några apotek från de orter som skulle kunna vara utsatta, och det är också viktigt att säga att när man frågar branschens företrädare är det inte så att det finns något självklart samband mellan en orsts storlek och lönsamheten. En liten ort har alltså inte med nödvändighet ett apotek som är olönsamt och en stor ort apotek som är lönsamma, utan det ser olika ut. Många av de riktigt lönsamma apoteken ligger i landsorten och gör väldigt bra resultat.

Jonas Sjöstedt undrar vad som händer 2013. Vi kommer naturligtvis att förbereda oss för det här och kommer att presentera nya förslag på området. Exakt hur det ska se ut kan jag inte säga i dag, men vi följer utvecklingen mycket noggrant. Vi är angelägna om, och jag tror att vi alla i kammaren är angelägna om, att människor, var de än finns, på ett rimligt sätt ska kunna få tillgång till sina läkemedel. Det är viktigt inte minst för våra äldre medborgare.

Jens Holm resonerar om insynen. Jag tycker att det är lite tråkigt att vi ägnar så mycket tid åt att diskutera ägarförhållandena i stället för kvaliteten i leveransen av läkemedel. Kvaliteten i kontakten mellan personal och medborgare är den viktigaste frågan, tycker jag.

Anf. 10 KENT PERSSON (V):

Herr talman! Göran Hägglund behöver inte oroa sig för att Jens Holm och jag inte pratar ihop oss. När jag talade om vinsterna i apoteken sade jag att det var några av apoteksbolagen som visade röda siffror. Det finns en del som gör vinster, och en del av dem är riskkapitalbolag. Det är den problematiken som vi tog upp i den delen.

Faktum kvarstår att nästan 100 procent av distributionen sköts av två distributörer. Bara misstanken om att det skulle kunna finnas någon form av jävsförhållanden i detta, att man missgynnar konkurrenter och gynnar sina egna, gör att vi har anledning att vara uppmärksamma på hur utvecklingen kommer att bli.

Jag tog upp detta för två år sedan, och det finns anledning att ta upp det även i dag, för det har inte förbättrats. Det har i princip inte kommit in fler distributörer som har gjort att verksamheten upplevs som bättre. Framför allt de mindre apoteksbolagen upplever det i dag som besvärande att förhandla, och de tycker sig också bli missgynnade. Det är mot den bakgrunden jag har ställt frågan om socialministern är beredd att göra någonting för att det här inte ska vara verkligheten även i framtiden. Bara misstanken gör ju att man sätter marknaden ur spel.

Jag har också sagt att det är viktigt att se och förstå apotekens roll i hälso- och sjukvården, att det är kunden som måste stå i centrum och att det måste vara ett mervärde för kunden. I dag upplevs det här från apoteksbolagen som en möjlighet att göra snabba vinster, och det får aldrig bli så att de står emot varandra.

Anf. 11 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Kent Perssons beskrivning att det handlar om två distributörer stämmer förstås, och så har det traditionellt varit i Sverige. Jag vet inte om Kent Persson är bekymrad över att det är för många eller att det är för få. Det här är något som vi i någon utsträckning bestämmer

genom det sätt på vilket området är reglerat. Vi har en ordning som gör det möjligt för fler att komma till. Det gör det inte omöjligt för den som vill lägga ned att försvinna, men själva idén måste vara att det finns aktörer på det här området som på ett effektivt och ändamålsenligt sätt ser till att vi får tillgång till läkemedel på den svenska marknaden. Detta håller vi ögonen på hela tiden.

Det här följs upp genom våra myndigheter och de utvärderingar som görs och har gjorts. Hittills har vi fått ett gott betyg för det vi gör. Men vi följer detta hela tiden och är ödmjuka inför komplexiteten. Det vi har gjort har varit stort och omfattande och kan leda till oönskade effekter om någonting går fel, och därför är det väldigt viktigt med ansvariga politiker och myndigheter i det här sammanhanget för att säkerställa just det Kent Persson säger, nämligen att använda företagen i medborgarnas tjänst, det vill säga att se till att vi har tillgång till rätt läkemedel och kvalificerad rådgivning över hela landet till alla människor som är beroende av sina mediciner.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 2011/12:28 om de statliga företagens roll vid byggnation av ny kärnkraft

Anf. 12 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Jonas Sjöstedt har frågat näringsministern om statliga energiföretag som Vattenfall ska avstå från att använda sitt kapital för att bygga nya reaktorer, och vilka näringsministerns avsikter är i denna fråga.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Principen om att kärnkraften ska stå på egna ben utan subventionering gäller lika för alla företag, såväl statligt som privat ägda. När alliansregeringen tog initiativ till denna princip var det självklart att den skulle gälla lika för både Vattenfall och dess privat ägda konkurrenter. Frågan om hur Vattenfall investerar i ny kraftproduktion är en fråga för bolagets styrelse och operativa ledning. Sådana beslut ska fattas utifrån affärs-mässiga överväganden. Vattenfall ska inte ha andra spelregler än övriga kraftbolag. Regeringen kommer med andra ord varken att tvinga eller hindra Vattenfall att investera i kärnkraft såvida de uppfyller villkoren för att få tillstånd.

Anf. 13 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag vill först tacka minister Hatt för ett väldigt tydligt svar. Det är inte alltid man får det, men den här gången fick jag det. Vi hade ett flertal debatter i går med Lena Ek, och då var vi möjligen förvirrade på en högre nivå när vi gick härifrån. Vi fick inte mycket till besked.

Nu fick vi det. Tyvärr fick jag fel svar jämfört med det jag hade hoppats på, därför att det innebär i praktiken att även om staten på papperet inte kan gå in och ekonomiskt gynna nya reaktorer i Sverige kan statliga företag – alltså staten indirekt – göra det. Jag tycker att det rimmar illa

med det som Centerpartiet ofta har hävdad, att här ska staten inte bidra till att bygga ny kärnkraft. Beskedet är egentligen att svenska staten via sina bolag får bidra till att bygga ny kärnkraft. Jag menar att det är ett misstag och att staten ska ha en uppfattning om hur de statliga bolagen används i energipolitiken.

Om man ser på vad som har väglett Vattenfalls investeringar i ny energi de senaste åren blir man en smula bekymrad. Man har med sömngångaraktig säkerhet satsat på gammaldags energislag; i Tyskland lägger man ned kärnkraften som Vattenfall har köpt. Man har satsat på dyra energislag och gjort betydande förluster till exempel i de holländska affärerna. Man har satsat på miljöfarliga energislag som kolbrytning och koleldning i Tyskland.

Mot den bakgrunden blir man lite orolig för att Vattenfall ska göra ytterligare en felinvestering och satsa på nya svenska kärnkraftsreaktorer. Det verkar nästan ligga i företagets policy att göra den typen av misstag i sina investeringar.

Här menar jag att staten borde gå in med ägardirektiv. Vänsterpartiet har föreslagit sådana tydliga ägardirektiv till Vattenfall, där det är förnybar energi och satsningar i Sverige som prioriteras.

Jag skulle vilja fråga ministern: Är det inte dags att gå in och styra upp Vattenfall och prioritera det förnybara? Det är faktiskt en politisk fråga som regeringen ansvarar för.

Sedan är det så att svenska staten har satsat på ny kärnkraft ganska nyligen. Svensk Exportkredit, SEK, gick in med 1 miljard i den finska reaktor som nu byggs i Olkiluoto. 1 miljard svenska skattepengar går till att bygga ny kärnkraft i Finland. Hur ser ministern på det? Är det rätt? Är det så att energiöverenskommelsen gör att man inte får satsa statliga pengar i Sverige men att det går bra att använda statliga pengar till att bygga ny kärnkraft i Finland?

Vi har en ny reaktor på gång i Finland, i Pyhäjoki som ligger bara 16 mil från Skellefteå. Många i min hembygd Västerbotten är bekymrade över att få en kärnkraftsreaktor så nära sin hembygd. Kan ministern tänka sig att vi går in med statliga pengar via SEK även i reaktorn i Pyhäjoki eller kan ministern ge besked om att det inte får ske att vi bygger kärnkraft i Sveriges närhet med svenska statliga pengar? Jag menar att budskapet ska vara att vi inte ska satsa statliga pengar i kärnkraft vare sig i Sverige eller i Finland.

I grunden handlar det om att vi har en unik chans att bygga ett hållbart energisystem, att bygga ut vindkraften, att satsa på bioenergin, att modernisera vattenkraften och att spara på elförbrukningen. Då behöver vi ingen kärnkraft. Men då måste vi ha en regering som har en sådan politik och som använder sina egna resurser till det förnybara och inte enbart satsar på ett utdöende energislag som är miljöfarligt, som inte är förnybart och som i dag faktiskt är dyrare än de miljövänliga konkurrenterna.

Anf. 14 JENS HOLM (V):

Herr talman! Detta är ännu en viktig interpellation i en viktig fråga. Som jag tolkar ministrarnas svar kan alltså Vattenfall gå in och bygga nya reaktorer. Det tycker jag är mycket märkligt. Jag tycker att det säger någonting om regeringen, nämligen att vi här har ett statligt ägt företag

Prot. 2011/12:25
28 oktober

Svar på
interpellationer

men att man inte visar något större intresse för att bestämma vad det företaget egentligen ska göra.

Är det så att vi har en överenskommelse eller att regeringen och riksdagen har beslutat att inga statliga pengar ska gå till byggande av kärnkraft borde väl det vara helt avgörande för ett av våra största gemensamt ägda företag i det avseendet, nämligen att statliga Vattenfalls pengar inte ska gå till byggandet av några nya reaktorer.

Jag tycker också att det Jonas Sjöstedt nämnde, att Svensk Exportkredit har gått in med ungefär 1 miljard kronor till byggandet av den nya reaktorn i Olkiluoto i Finland, är ett exempel på att det i praktiken inte stämmer att statliga pengar inte ska gå till byggande av ny kärnkraft. Det går statliga pengar dit redan nu.

Jag undrar också över den kabel som Svenska Kraftnät har byggt över till Olkiluoto från den svenska kusten. Det är väl statliga pengar som går till att bygga en kabel för att binda ihop två kärnkraftverk. Det är också en form av statlig subvention.

Jag skulle vilja se en mycket tydligare styrning från regeringens sida i den här frågan. Centerpartiet har här verkligen chansen eftersom det är ni som sitter på det departement som verkligen bestämmer över de här frågorna.

Jag tror också att det är ministerns och Centerpartiets genuina åsikt att några statliga pengar inte ska gå till byggandet av ny kärnkraft. Men då får man verkligen se till att det blir på det sättet och i synnerhet se till att de gemensamt ägda företag som vi har verkligen gör sitt jobb och investerar i det förnybara.

Om man vill att Vattenfall ska investera i det förnybara, den framtida energin, måste man faktiskt ändra i Vattenfalls ägardirektiv. Det var precis det som Jonas Sjöstedt tog upp här tidigare. Då får man lägga fram konkreta förslag som säger att de framtida investeringarna inte ska gå till fossil energi. De ska inte gå till kärnkraft, utan de ska endast gå till den förnybara energin. Det är Vänsterpartiets politik. Uppenbarligen är det inte Centerpartiets eller regeringens politik.

Anf. 15 KENT PERSSON (V):

Herr talman! Vi har i kammaren de senaste åren debatterat kärnkraften åtskilliga gånger. Jag har stått i den här talarstolen och debatterat med din företrädare också.

Inför det senaste beslutet och energiöverenskommelsen mellan allianspartierna, som också blev riksdagens beslut, fanns det en skrivning. Det var att inga subventioner, varken direkta eller indirekta, får förekomma vid byggande av eventuellt ny svensk kärnkraft.

Regeringen skulle återkomma till riksdagen och redovisa vad det här betydde. Nu har det gått en tid, ett och ett halvt år, och ännu har ingen redovisning kommit. Min fråga till ministern är: När kan vi förvänta oss att få en redovisning av vad som menas med det beslutet?

Anf. 16 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Energiöverenskommelsen innebär mer än någonting annat en kraftfull satsning på både förnybar energi och energieffektivisering. Det är inte, tvärtom vad som här hävdas, någon satsning på kärnkraften. Tvärtom har regeringen väldigt tydligt uttalat i energiöverens-

kommelsen att kärnkraften faktiskt måste stå på egna ben, att den inte kan räkna med någon form av subventioner.

Förra vintern såg vi återigen hur elpriset skenade så fort kärnkraften fick driftstörningar och inte kunde producera som normalt. För mig och alliansregeringen är det helt uppenbart att Sverige behöver bryta sitt beroende av kärnkraften och vattenkraften. Det gör vi nu genom att bygga ut ett starkt och tydligt tredje ben av förnybar energi i elproduktionen.

Energiöverenskommelsen resulterade alltså inte i minskad andel förnybar energi utan tvärtom i att regeringen kunde höja målet och öka takten i utbyggnaden av den förnybara energin genom att gå från 17 terawattimmar till 25 terawattimmar förnybar el. Till 2020 ska Sverige dessutom ha uppnått 50 procent förnybart i hela energisystemet. Det är mer än något annat land i Europa.

Mer än någonting annat var energiöverenskommelsen en överenskommelse om att satsa på förnybar energi och energieffektivisering. Det är också det som nu sker. Det som sker är en rekordsnabb utbyggnad av den förnybara energin i Sverige. Bara de senaste tolv månaderna har vindkraften, för att ta ett enda exempel, tillfört 5 terawattimmar ny förnybar el till det svenska energisystemet, vilket i grunden är väldigt bra.

Staten har en väldigt tydlig uppfattning om hur de statliga bolagen ska agera, det vill säga att vi sätter upp ett regelverk som gäller lika för de bolag som vi själva äger och för deras konkurrenter. Det är ett ansvarsfullt sätt att hantera lagstiftningsmakten. Det är så vi måste agera när staten äger bolag på en konkurrensutsatt marknad.

Däremot har regeringen alldeles nyligen, för bara något år sedan, förtydligat Vattenfalls ägardirektiv med att man ska vara en ledande del och vara med i energiomställningen, inte bara i Sverige utan också i Europa. I övrigt är Vattenfall ett bolag som styrs av finansmarknadsministern. Vill Jonas Sjöstedt och andra diskutera just ägardirektiven får ni gärna göra det tillsammans med finansmarknadsministern.

För Sverige är det otroligt viktigt att vi har tydliga och stabila spelregler för energiproduktionen. För mig är det arbete som vi nu gör i Regeringskansliet prioriterat. Vi går nu igenom alla regelverk för att säkerställa att det inte finns några underliggande subventioner till kärnkraften. Jag kan inte säga när det arbetet kommer att vara klart eller vad det kommer att landa i, men jag kan försäkra Jonas Sjöstedt, Jens Holm och Kent Persson att jag kommer att återkomma till riksdagen så fort den genomgången är färdig.

Anf. 17 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Anna-Karin Hatt säger att Vattenfall inte är hennes bord. Så är det naturligtvis i formell mening. Men om man är ansvarig för energifrågorna bör man ha en åsikt om policy och kunna prata för hela regeringen. Vi äger ett av Europas största energibolag och en av Europas största utsläppare av koldioxid. Det är rimligt ur politiskt hänseende att tala om det.

Vattenfall har gjort en rad felinvesteringar ur både miljösynpunkt och ekonomisk synpunkt. Därför menar jag att de nya ägardirektiven inte imponerar. Vattenfall fortsätter att göra dåliga affärer. Direktiven borde skärpas ytterligare. Det är orimligt att säga att en energiöverenskom-

Prot. 2011/12:25
28 oktober

Svar på
interpellationer

melse som innebär att man får bygga tio nya kärnkraftsreaktorer är en stor satsning på det förnybara. Det är ett historiskt nederlag för Centerpartiet att ha gått med på att bygga en ny generation kärnkraft som kan binda fast oss i denna ohållbara energiform i många årtionden framöver.

Effekterna av detta innebär en ännu större avfallsmängd som vi ännu inte riktigt vet hur vi ska ta hand om. Trycket på uranbrytning i Sverige – denna miljöfarliga verksamhet – kommer att öka. Med viss rätt. Om man tar miljörisken att ha kärnkraft bör man rimligen också ta miljörisken att ha uranbrytning. Överenskommelsen är bara att beklaga.

Inte heller ligger Sverige i framkant med de förnybara alternativen. Vi har 4 terawattimmar vindproduktion i Sverige i dag. Tyskland har 40. Egentligen är förutsättningarna bättre i Sverige än i Tyskland. Sverige skulle kunna gå före och ha ett hundra procentigt förnybart elproduktions-system och dessutom exportera el utifrån systemet. Då tål vi inte en ny felsatsning på kärnkraft när alternativen ligger mitt framför oss.

Det kan vidtas enkla åtgärder, till exempel att införa nettoinmatning på elnätet eller att kompensera för effekten av uttagsbeskattningen för vindkraftskooperativ för att få fart på den småskaliga elproduktionen i Sverige. Men det sker inte. Man pratar bara om det. Det händer egentligen inte. Det är mycket skrik för lite ull när det gäller satsningarna på alternativen.

Svaret är att staten via Vattenfall kan satsa på att bygga ny kärnkraft i Sverige. Det är en besvikelse, men det är åtminstone ett tydligt svar. När det gäller det finska exemplet har vi inte fått något svar från ministern. Jag har en fråga om den reaktor som nu planeras i Pyhäjoki. När det gäller reaktorn i Olkiluoto finns svenska pengar med via Svensk Exportkredit. Kan ministern här göra klart att det inte blir fråga om detta, att här blir det absolut stopp för Svensk Exportkredit att gå in med några som helst pengar i Pyhäjokireaktorn?

Anf. 18 JENS HOLM (V):

Herr talman! Anna-Karin Hatt säger att samma regler ska gälla för statliga Vattenfall som för alla andra energibolag. Vi borde väl vilja något mer med de företag som vi äger tillsammans än att de bara ska göra exakt samma sak som Fortum, Eon och de andra jättarna på marknaden. Vi borde väl vilja att Vattenfall ska vara en av de drivande krafterna i omställningen av Sverige till ett land där vi i framtiden inte släpper ut några växthusgaser över huvud taget. Om man vill det måste man ändra i ägardirektiven. Även om det inte ligger exakt på Anna-Karin Hatts bord borde det vara något som hon driver på i regeringen. Man borde se till att Vattenfall i framtiden inte investerar en krona alls i fossil energi och att de framtida investeringarna inte går till byggandet av några nya reaktorer.

Anna-Karin Hatt säger att det går så bra med förnybar energi i Sverige. Det är en sanning med modifikation. Om vi ser oss runt i världen ser vi att andra länder ligger långt före oss. Jonas Sjöstedt tog upp exemplet med Tyskland, som har tio gånger mer vindkraft än Sverige. Danmark får en femtedel av sin elförsörjning från vindkraften. Solenergin ska vi inte prata om. Där händer absolut ingenting i Sverige!

Ni lovade i ert så kallade jobbmanifest inför valet att ni skulle införa nya stödsystem för solelen och solvärmen. Det ni gör nu är att ta bort

Anf. 19 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Vattenfall har det tydliga uppdraget i de nya ägardirektiven som kom för något år sedan att bidra till energiomställningen i Europa. Det är ett vidgat uppdrag jämfört med de ägardirektiv som Vattenfall hade förut, som ensidigt fokuserade på Vattenfalls roll i det svenska energisystemet. Det är också upp till Vattenfalls ledning, dess styrelse och operativa ledning, att avgöra hur man på bästa sätt fullföljer direktiven.

Jag återkommer till en fråga från Jens Holm i hans förra inlägg som jag inte svarade på. För regeringen och för de nordiska regeringarna är det prioriterat att binda ihop de nordiska elmarknaderna. Om vi kan få en fungerande slutkundsmarknad för el i Norden är det till nytta för de nordiska elkonsumenterna. Då får vi en bättre fungerande elmarknad, en bättre genomlysning och förhoppningsvis en bättre prisbild än i dag, det vill säga en ökad försörjningstrygghet. Det handlar om att binda ihop länderna, inte att binda ihop enskilda kraftslag med varandra.

Vilka investeringar som görs i de olika länderna i kraftproduktion, vilka satsningar som de finska, norska eller danska regeringarna väljer att göra, är upp till varje land att överväga, precis som vi förbehåller oss rätten i Sverige att sätta upp tydliga och ambitiösa mål. Det kan gälla till exempel målet att ha 50 procent förnybart i det svenska energisystemet till 2020. Jag är angelägen om att Sverige kan gå före. Det är det mest ambitiösa målet i Europa.

När det gäller kärnkraftsinvesteringar och kärnkraftsreaktorer är det en viktig princip att staten inte särbehandlar något företag utan att regelverken är tydliga med spelreglerna, å ena sidan att det inte blir några statliga subventioner och å andra sidan att alla bolag behandlas lika.

Jag noterar att av det som nu sker, det jag hör, och det jag utgår från att både interpellanten och debattörerna också har hört, verkar det som att det samarbete som förut har funnits mellan kraftindustrin och basindustrin har avbrutits på grund av kostnadsläget i kärnkraften. Det som sker i Sverige är en snabb utbyggnad av den förnybara energin. Jag välkomnar att också debattörerna är otåliga och angelägna om att omställningen faktiskt får fart. Det är något som energiöverenskommelsen syftar till. Det är därför som de statliga stöd som vi går in med i energisystemet från regeringens och det offentliga sida riktas till att bygga ut förnybar energi. Kärnkraften ska klara sig på sina egna ben. Elcertifikatssystemet är ett starkt styrmedel för att få in mer förnybar el i elsystemet. Därmed underlättas för oss att få mer av vindkraftsproduktion och mer förnybar elproduktion. Det är viktigt för att bryta beroendet av vattenkraften och kärnkraften.

Ett starkt förnybart ben i elproduktionen kommer att göra oss mindre sårbara, påverka prisbilden positivt och bidra till övriga klimat- och miljörelaterade mål som regeringen och riksdagen är angelägna om att Sverige ska uppfylla.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 20 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag tycker att den här debatten på ett tydligt sätt åskådliggör vad som skiljer alliansregeringen från oss i Vänsterpartiet i hur vi ser på energipolitiken. Är det upp till marknaden att avgöra om vi ska ha kärnkraft eller inte, eller är det ett politiskt ansvarstagande att bestämma vilken väg vi ska gå i energipolitiken? Det finns hos företrädare för allianspolitiken den avmätta hållningen att det är marknaden som får bestämma. Vi menar att det är ett politiskt ansvar för regering och riksdag att bestämma hur svensk energipolitik ska se ut.

Vad händer om Vattenfall storsatsar igen på ny kärnkraft i Sverige? Då kommer man att använda det kapital som vi har betalat via våra elräkningar och som bygger på den effektiva svenska vattenkraften till att bygga fast oss i kärnkraften. Det kapitalet kommer inte att användas till att bygga ut de förnybara alternativen. Man kommer att tränga ut alternativen med ny kärnkraft. Det gäller rent kapitalmässigt och i den politiska motiveringen att fortsätta satsningen på alternativen. Då går vi mot ett elkraftsöverskott i Sverige, och då kommer argumenten att bli mindre starka för det förnybara.

Detta är självklart ett politiskt val där regeringen borde säga att Vattenfall ska användas till att vara en motor i omställningen av Sverige till förnybar energi. Jag vill gärna tro att Centerpartiet egentligen tycker det. Detta visar att ni betalar ett mycket högt pris för att sitta i den regering ni sitter i: att bygga fast oss i ett ohållbart energisystem.

Slutligen, herr talman, skulle jag vilja återkomma till den finska frågan, som har svävat lite grann över den här debatten. Jag skulle gärna vilja ha ett löfte från ministern om att det inte blir en enda statlig krona, via SEK eller på något annat sätt, till den finska reaktorn i Pyhäjoki – bara 16 mil från Skellefteå.

Anf. 21 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Det politiska ansvaret är att sätta upp tydliga mål och spelregler på energipolitikens område, liksom på alla andra politikområden där vi har ett ansvar att vara med och styra och reglera. Det har vi gjort i energiöverenskommelsen. Vi är väldigt tydliga med att när det gäller elproduktionen, som är en del av energisystemet, behöver vi ha ett starkt, stabilt tredje förnybart ben. Det gör vi i ett första steg genom att se till att bygga ut 25 terawattimmar ny förnybar el i systemet fram till 2020. Vi har som målsättning att ha hälften förnybart i hela energisystemet fram till samma årtal.

Det innebär att Sverige har en ledande position i Europa. Vi utnyttjar de fantastiska förutsättningar vi har i Sverige att använda förnybar energi och bygga ut den förnybara elen. Det gör energiöverenskommelsen väldigt tydlig i sina mål.

Sedan är vi tydliga när det gäller spelregler, också för dem som överväger att investera i ny kärnkraft i Sverige. Det har varit och är väldigt viktigt för regeringen och Centerpartiet att vara tydliga med det.

En av de viktiga ingredienserna i den tydligheten har vi debatterat här i dag, nämligen det tydliga beskedet från regeringen att om man funderar på att investera i ny kärnkraft i Sverige kommer det inte att bli aktuellt med några statliga subventioner. Det är en väldigt viktig princip. Mig veterligen har det inte någonstans i världen byggts en enda reaktor utan

statliga subventioner. Men det är upp till marknadens aktörer att göra den kalkylen, om man anser att det vore ekonomiskt lönsamt att bygga ny kärnkraft i Sverige med de villkor och spelregler som regeringen har satt upp.

Det som nu sker tack vare energiöverenskommelsen är, tvärt emot vad den här debatten möjligen kan ha gett intryck av, en snabb utbyggnad av den förnybara elproduktionen, vilket är till gagn för svenska konsumenter, för vår försörjningstrygghet och för vårt anseende runt om i världen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.02 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00, då statsminister Fredrik Reinfeldt (M) skulle lämna information från Europeiska rådets möte den 23 oktober.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

4 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 23 oktober

Prot. 2011/12:25
28 oktober

*Svar på
interpellationer*

*Information från
regeringen*

Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman, ärade ledamöter! Den ekonomiska krisen tynger Europa. Den har nu varit föremål för två toppmöten under loppet av en vecka. Allvaret i situationen är uppenbart för alla och envar.

I onsdags kväll träffades först stats- och regeringscheferna från samtliga EU:s 27 medlemsländer för att diskutera det europeiska banksystemet, och därefter övergick mötet till en eurozonsdiskussion. Det handlade om specifika lösningar på det grekiska skuldproblemet och förstärkningar av eurozonens krishanteringsfacilitet, det som kallas EFSF.

Fru talman! Förväntningarna inför onsdagens möte var stora. Drastiska nedskärningar i välfärdssystemen har blivit tragisk vardag i många europeiska länder. Det tär hårt på både människor och sammanhållning. Det drabbar också viktiga välfärdsverksamheter som skolor, sjukhus och äldreomsorg.

Den kraft med vilken skuldkrisen slår mot människor och länder kan vara svår för oss i Sverige att förstå – vi som har sluppit återkommande åtstramningspaket och i stället har diskuterat storlek på nya satsningar i budgeten, vi som har påverkats av krisen men som fortfarande redovisar positiva tillväxtsiffror. Det är därför inte konstigt att förhoppningarna om ljus i tunneln inför gårdagens möte var mycket stora.

Fru talman! Även om uppgörelsen från eurozonsmötet inte är föremål för samråd med riksdagen tänkte jag ändå kort kommentera den. Den är

betydelsefull för de frågor som diskuteras i hela kretsen av 27 medlemsländer. Jag övergår sedan till en redogörelse för den del av mötet som jag deltog i under onsdag kväll.

Man kan konstatera att eurozonen tog några viktiga steg framåt i sin överenskommelse även om mycket arbete återstår. Finansskrisen 2008 drabbade många länder mycket hårt och fick konsekvenser även för flera medlemsländers offentliga finanser. Den blottade även strukturella problem som till exempel bristande konkurrenskraft.

I Grekland har skuldkrisen blivit särskilt allvarlig. Det har under en längre tid ifrågasatts om landet kan klara att hantera sina problem utan en skuldnedskrivning, och frågan har än mer gällt huruvida man kan lyckas vända nuvarande negativa trend till positiv tillväxt utan att man gör just en sådan skuldnedskrivning.

I euroöverenskommelsen beskrivs också den allvarliga situationen som råder i Italien och Spanien liksom de åtgärder som snabbt måste sättas in för att skuldkrisen inte ska accelerera också i dessa två länder. Situationen i Portugal och kanske framför allt på Irland beskrivs dock på ett mer positivt sätt.

Mot denna bakgrund var eurozonen överens om en nedskrivning med 50 procent av den del av den grekiska skulden som hålls av privata investerare. Dessutom ska euroländerna bidra med 30 miljarder euro i samma paket. Ett nytt flerårigt EU-IMF-program för Grekland ska också upprättas till slutet av året. Man kommer också genom en så kallad hävstångslösning att maximera euroländernas utlåningsfacilitet i EFSF så att den kan uppgå till motsvarande 10 000–14 000 miljarder svenska kronor.

Som framgår rör sig denna uppgörelse om mycket stora värden och komplicerade beräkningar. Därför kommer eurozonens finansministrar att arbeta vidare med detaljerna under de kommande månaderna.

Fru talman! I kretsen av stats- och regeringschefer för samtliga 27 medlemsländer diskuterades åtgärder för hur banksektorn ska kunna stärkas. Då banker och andra finansiella institutioner i samtliga medlemsländer är nära sammanlänkade med varandra är det viktigt att samtliga medlemsländer är med i den typen av diskussioner.

Vi diskuterade åtgärder för att dels säkerställa att bankerna har tillräckligt mycket kapital på medellång sikt för att undvika en kreditåstramning, dels säkerställa att både kvaliteten och kapaciteten på bankkapitalet är tillräckligt för att undvika chocker.

Vi överenskom att kapitalkrav på banker ska höjas till 9 procents primärkapital för att skapa tillräckliga buffertar. Denna nivå måste nås senast den sista juni 2012 på grundval av planer som ska överenskommas med nationella översynsmyndigheter och koordineras av EBA, Europeiska bankmyndigheten.

Vi enades också om principen att banker först ska använda sig av privat kapital för att genomföra dessa kapitalökningar. Om detta inte räcker ska medlemsländerna nationellt tillhandahålla offentliga medel. Som en sista utväg kan också kapital från EFSF användas.

Från svensk sida redogjorde jag för den svenska hanteringen av bankkrisen under vår 90-talskris. Det är en hantering som skulle kunna utgöra modell för en europeisk så kallad back stop. Bärande principer för den svenska krishanteringen har varit en trovärdig genomlysning, en konservativ värdering av bankernas tillgångar och skulder, rekapitali-

sering i form av aktiekapital till marknadspris, strikt konditionalitet vad gäller till exempel utdelningar, löner och bonusar och utbyte av bankledning för att säkerställa en professionell hantering av krissituationen.

Liksom när finansminister Anders Borg redogjort för dessa tankar för sina kolleger väckte det också nu intresse. Man kommer därför fortsatt att analysera hur de svenska förslagen ska kunna användas i en möjlig framtida europeisk back stop-lösning.

Fru talman! Mycket arbete återstår innan Europeiska unionen kan lägga den ekonomiska krisen bakom sig. Vägen tillbaka till tillväxt och hög sysselsättning kommer att kantas av utmaningar inte minst i de länder där problemen är som allvarligast. Det gäller nu att de åtstramningsåtgärder som beslutats också genomförs. Samtidigt har viktiga pusselbitar kommit på plats. Jag hoppas att vi de närmaste månaderna ska kunna se hur även återstående bitar finner sina platser.

Fru talman! Med dessa ord är jag beredd att ta del av kammarens synpunkter och besvara dess frågor.

Anf. 23 MARIE GRANLUND (S):

Fru talman! Jag vill tacka statsministern för redogörelsen av den kompromiss som man har kommit fram till i Bryssel.

Situationen i Europa är minst sagt bekymmersam och kommer också att vara det under överskådlig tid framåt. Många människor har lidit svårt och kommer att lida. Många har förlorat sina jobb. Många har tvingats vara med och betala bankernas helt oansvariga hanteringssätt. Man har fått vara med och betala den finanskris som också skapade en skuldcris.

Vi måste emellertid vara glada att det finns en överenskommelse och att man har kommit ett litet steg på vägen även om det finns väldigt mycket kvar att göra. Det finns många detaljer som återstår. Vi kan känna en oro för det. Men det är självklart bättre att det finns någonting än att det finns ingenting alls.

Jag har en fråga till statsministern. Statsministern sade att det nu gäller att man uppfyller de åtstramningskrav som har riktats. Det är väl rimligt att man gör det. Det finns få ekonomer som tycker att man kan komma ur detta bara med åtstramning. Det behövs också tillväxtskapande åtgärder för att få i gång hjulen i Europa.

Min fråga till statsministern är: Vad ser statsministern konkret kommer att hända på tillväxtområdet? Det finns väldigt mycket beskrivet med ord men väldigt få konkreta åtgärder.

Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det är problem när ett land får så stora skulder att det kan diskuteras huruvida det ens har råd att omsätta sin egen skuld. De som ifrågasätter det är helt enkelt de som har lånat ut pengar till landet. Det är pensionsavsättningar och människor i andra länder som tycker: Okej, vi kan låna pengar till er, men vi vill ha tillbaka en betalning. Det är ett sätt att låta er förvalta våra framtida pensioner.

Börjar oron sprida sig för att de pengar jag lånat till er helt enkelt bara försvinner och att ni inte har råd att betala tillbaka till mig stegras kraven. Det handlar om antingen att man vill ha bättre betalt eller att man till och med till slut säger: Nu lånar vi inte ut mer.

Prot. 2011/12:25
28 oktober

*Information från
regeringen*

Man kan komma till ett sådant läge, och Grekland är i ett sådant läge. Det är ett land som inte klarar sina egna betalningar. Det kan inte om det inte får hjälp återkommande närmast var sjätte eller åttonde vecka klara att betala löner till offentliganställda. Man måste helt enkelt bringa bättre ordning i sina offentliga finanser. Alternativen är då tyvärr väldigt få.

När man får bättre ordning i sina offentliga finanser tenderar reaktionerna att bli mer positiva. Människor blir mer benägna att låna, och då sjunker priset på pengar, det vill säga räntorna sjunker. Det har vi sett på Irland som har varit väldigt illa utsatt men har börjat göra reformer. Grekland har mycket kvar att göra.

Jag tycker att det är bra att Marie Granlund säger att det inte kan bli den enda sak vi diskuterar. Om vi bara krymper Europas olika ekonomier kommer vi att få problem mer långsiktigt.

Vi talade därför vid det toppmöte vi hade i söndags – vilket jag också har återrapporterat till riksdagen – länge om hur man kan öppna upp marknader och minska den administrativa bördan när det gäller att vilja starta företag. Vi talade om hur länder kan öppna upp sin ekonomi. En lång rad delar av den grekiska ekonomin är reglerad. Denna typ av regleringar har vi inte sett i Sverige på nästan över 150 år.

Det är klart att denna typ av förändringar inte handlar om hur man sköter sin budget utan mer om hur man ställer om sin ekonomi för att kunna modernisera den. Vi måste göra mycket av detta samtidigt med att det bringas bättre ordning i de länder som jag nu nämnde.

Låt mig också bara lägga till att slutsatserna från eurozonens möte är väldigt landsspecifika – mer än vad som är vanligt. Man har långa beskrivningar av vad Italien ska göra, och man har beskrivningar av vad Spanien ska göra. Det är mer än vad vi brukar se. Det relaterar också till annat än just diskussionen om hur man får ordning på sin budget.

Anf. 25 MARIE GRANLUND (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret, även om jag inte är riktigt nöjd med det. Man framhåller Sverige som ett gott exempel på hur vi hanterade bankkrisen, och det tycker jag absolut att man ska göra. Det var effektivt, och vi återvann nästan varenda krona under den tiden.

Men jag tror också att man kan se andra exempel på hur vi hanterade krisen på 90-talet. Det handlade både om att strama åt och om att satsa på tillväxt. Bland annat genomförde vi socialdemokrater en stor satsning på kunskap – på kunskapslyft, utbyggnad av högskolesektorn och så vidare.

Jag tror att det är otroligt viktigt att man inte bara svälter sig ur detta, för då har man ingenting kvar när det sedan verkligen vänder. Man bör också nu våga satsa på framtidsytande åtgärder. Jag är bekymrad över att det redogörs konkret för så få sådana.

Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det finns många intressanta exempel på hur svensk bankhantering på 90-talet och även nu i finanskrisen 2008 gjordes på ett sätt där svenska skattebetalare har gått plus. Det är ovanligt i Europa.

Vi tog alltså ifrån bankerna deras aktier eller tog till och med över hela ägandet. När marknadssituationen blev bättre sålde vi tillbaka bankerna eller aktierna, vilket har gjort att svenska skattebetalare i och med

denna hantering har hamnat på plus. Det är detta vi försöker berätta om för andra.

Det är klart att när man väl har sparat en del och möjligen kan lösgöra resurser tror också vi på tillväxtskapande åtgärder, att se till att utbildningen är bra och att man satsar på forskningsresurser. Erfarenheterna från 90-talet när man åker runt i skolans värld i Sverige är i och för sig inte att det satsades, utan att det skars ned. Känslan var att här får vi mindre resurser och att vi drog ned våra ambitioner. Det var så man kände i Sverige på 90-talet.

Detta visar vikten av att man först bringar ordning och återför förtroendet. Sedan kan man vara tydlig i att man satsar på det sätt som här har beskrivits. Ett problem som jag upplever och som Sverige egentligen inte utgör ett perfekt exempel på är att vi hade mycket problem som var större än vad andra hade. Vi hade välfungerande exportföretag som kunde dra oss delvis ur krisen på 90-talet. Jag tycker att problemet i Grekland är att det inte riktigt finns samma struktur i den grekiska ekonomin som den vi kunde se i Sverige. Därför är det lite svårare att se hur man med en exportledd utveckling ska kunna dra landet ur problemen.

Jag nämner detta därför att jag tror att vi ska vara öppna och raka med det här: Om vi tar exemplet Grekland är det en mycket lång och osäker utveckling som ligger framför landet, bland annat av de skäl som jag nu har nämnt.

Anf. 27 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Fru talman! Tack så mycket, statsministern, för återrapporten! Det kan inte nog betonas vilken tacksamhet vi känner inför att svenska folket röstade nej till EMU-medlemskap 2004. Den pågående krisen visar med all tydlighet vilka problem euron står inför. Euron kanske inte är roten till allt det onda, men euron har med all tydlighet visar att den inte underlättar en krishantering.

Med detta sagt delar Miljöpartiet uppfattningen att vi måste göra någonting på EU-nivå. Vi kan inte isolera detta bara till eurozonen. Krisen påverkar alla EU:s stater, även svenska banker och det svenska systemet. Något måste alltså göras. För oss är det viktigt att det är bankerna som tar det stora ansvaret. Det är de som ska betala. Det är inte skattemedel som ska användas för detta. Nu verkar det ha blivit så, i alla fall i stora drag. Vi får se hur det går längre fram, men det verkar gå åt rätt håll.

Uppgörelsen var en akutinsats. Frågan är hur man ska komma åt de långsiktiga problemen med euron. Statsministern själv har också gett uttryck för att detta var en akutinsats. Då är frågan: Var är de långsiktiga lösningarna?

Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Detta med att krishantera i stöd av valutapolitik har Sverige använt vid några tillfällen – apropå erfarenheter. Det brukar bestå i att man antingen aktivt skriver ned sin valutas värde, devalverar, eller – om det sker mer marknadsmässigt – deprecierar. Valutan tappar då i värde. Detta är oftast jättebra för det land vars valuta något försvagas, men det sker på bekostnad av alla andra eftersom det är en relativ fördel man skapar i förhållande till sin omvärld.

Prot. 2011/12:25

28 oktober

*Information från
regeringen*

Den enda reaktionen från omvärlden på en sådan svensk devalvering skulle kunna vara: Ja, det är svenskarna värda för de har det jobbigt, och därför gör vi ingenting! Då kanske det här vore en bra medicin. Men erfarenheten är att alla andra tycker precis likadant. Den fördel ni har skaffat er vill vi också ha, menar man. Därför är risken med många små valutor bredvid varandra att man ständigt ägnar sig åt att just valutakorrurera. Man gör det antingen aktivt med devalvering eller genom att vi får den typ av förflyttningar i värde som egentligen inte bygger konkurrenskraft utan mer försöker skjuta över problemet på sina grannar. Därför förordar jag inte som metod att ta sig ur kriser att aktivt arbeta med valuta.

Skälet till att euron har fått problem är rimligen att länder kom in som egentligen inte uppfyller villkoren för att vara i den typ av stark och stor valuta som euron utgör ett exempel på. Dessutom har de inte efter att ha kommit in i eurozonen hållit sig till regelsystemet. Det finns en ordningsvakt som ställer höga krav på skötsel av de respektive ländernas ekonomi som flera länder, inklusive de stora ekonomierna, inte har följt. Det har skapat ett tryck inne i eurozonen som rimligen måste hanteras just genom att skapa bättre skötsel. Det är delvis kortsiktigt, som Ulf Holm mycket riktigt påpekar. Det har förts mycket kortsiktiga diskussioner vid en lång rad av toppmöten. Men detta måste rimligen också följas av agendan för lite längre sikt.

Det finns metoder för detta. I söndags förde vi, som jag återrapporterade, en lång diskussion om tillväxtförutsättningar. Vi har forskning, hållbar utveckling och resonemang om hur man ska öka sysselsättningsgraden i Europa och skapa bättre konkurrenskraft mot andra delar av världen. Vi talar om det. Vi tar ansvar för att genomföra denna typ av reformer.

Men det är klart att den mediala bilden av och förståelsen för dessa möten så länge det finns en kris tar över från det som möjligen är på medellång sikt eller mer långsiktigt. Denna typ av diskussioner finns alltså, och denna typ av strukturer för att åstadkomma detta finns också inom EU:s system.

Anf. 29 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Fru talman! Jag tackar statsministern för svaret. Jag tror att vi får anledning att återkomma till problemlösningen på lång sikt vid flera tillfällen framöver.

En annan sak som kom i skymundan är skrivningarna från EU-toppmötet inför de stundande klimatförhandlingarna i Durban i Sydafrika. Det visar, enligt Miljöpartiet, på en total avsaknad av konkreta förslag och politisk vilja. Nu ska EU verka för välavvägda resultat, som det heter. Det är inte mycket att hänga i julgranen. I stället för att inta ledartröjan, som statsministern så tydligt har uttryckt det tidigare, tycks EU-ledarna nu säga ungefär: Lycka till! Sedan vänder man blad.

Det är inte att ta ansvar för allas vår gemensamma framtid. Inte heller tycks Sverige och statsministern ha lagt ned någon större energi på att få fram en vilja att åka ned till Sydafrika för att sätta ut de långsiktiga lösningarna för vad vi kan åstadkomma gemensamt och internationellt med klimatförhandlingarna. Där måste mer vilja till. Jag hoppas att vi får återkomma till det längre fram.

Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det ska ses som att man gör en förmodligen realistisk bedömning av hur möjligt det är att få stora utsläppsländer att göra ytterligare ansträngningar. Det är kanske allra tydligast i situationen som nu råder i USA.

Jag tycker att vi med stolthet ska konstatera att EU med 27 medlemsländer är den enda del i världen som har legalt bindande reduktionsmål som alla länder måste följa. Det är för övrigt detta som vi försöker få ett globalt heltäckande avtal att åstadkomma. Det finns i realiteten bara i Europa, och det är någonting som alla 27 medlemsländer har att följa.

Problemet är att dessa 27 länder i Europa tillsammans bara åstadkommer någonstans runt 13 procent av de globala växthusgasutsläppen. Man kan alltså inte klara klimathotet mot mänskligheten ens om Europa helt och hållet tar bort alla sina utsläpp. Det som sker är att utsläppsnivåerna i Europa redan faller. De faller inte lika mycket i varje land; Sverige har kommit längre än många andra. Men i andra delar av världen, framför allt i Kina, Indien och Brasilien, växer i stället utsläppen mycket snabbt. Om vi inte får med dessa länder i vad som blir en global lösning löser vi inte klimatfrågan. Deras intresse är varierande, om jag uttrycker mig så. Jag uppfattar att det största enskilda problemet förblir oviljan hos USA att göra en form av åtagande som kan trovärdiggöra insatser också från andra. Det vet naturligtvis Ulf Holm. Det är det som gör att slutsatserna inte ser annorlunda ut.

Anf. 31 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Tack för rapporten, statsministern! Lite i skymundan av hanteringen av de här akuta ekonomiska problemen pågår också en diskussion om att ändra EU:s fördragstext. Jag har noterat att statsministern har uttalat sin skepsis mot det, och jag tror att det är en sund skepsis med tanke på vad som kan komma ut av en sådan revision. Men det är inte alltid det blir som Sverige vill. Ibland blir det som Tyskland och Frankrike vill också i Europeiska unionen. Vi står kanske inför ett initiativ till en ändring av EU-fördraget.

Då kommer det sannolikt att handla om att överföra direkt makt över finanspolitiken från medlemsländerna till Europeiska unionen. Det är i alla fall ingen vild gissning att det är där man kommer att hamna.

Jag undrar om statsministern menar att en sådan fördragsändring ska gälla euroländerna eller alla de 27 medlemsländerna. Ska man skapa en speciell ordning för finanspolitiken för euroländerna? Man kan hävda, och vi i Vänsterpartiet hävdar, att vi faktiskt röstade nej till en överstatlig finanspolitik när vi röstade nej till valutaunionen och att det därför vore rimligt att skilja detta åt.

Är det inte värt en folkomröstning i Sverige om det skulle gå så illa att EU verkligen utsträcker sin direkta överstatliga makt rakt in i finanspolitiken i medlemsländerna?

Anf. 32 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Sverige har inte efterfrågat en fördragsändring. Som Jonas Sjöstedt korrekt påpekar är det framför allt Tyskland som är drivande här. Deras idé är att man i högre utsträckning ska garantera att stabilitets- och tillväxtpakten, det vill säga den ordningsvakt som finns för att skapa

ekonomisk stabilitet för att underbygga euron och som ofta inte har efterlevts, efterlevs av de länder som ingår i eurozonen. Deras syfte är att man, om man vid upprepade tillfällen inte rättar till att man har för stora budgetunderskott eller för stora skuldnivåer, i sista hand ska kunna ställas inför EU-domstol och på det sättet få en dom om att man måste sköta sig bättre eller leva efter de här reglerna. Detta är naturligtvis tysk inrikespolitik. Det är rädsla för att euron ska bli instabil, att det ska bidra till inflation och till att räntor drivs upp också i Tyskland.

Vi har förordat andra lösningar för att i grunden åstadkomma samma resultat, möjligen med en förstärkning av en del av kommissionen. Vi tycker att det vore bättre att ha mindre men mer verkningsfulla automatiska sanktioner snarare än att ställa länder inför EU-domstol. Vi försöker att agera på ett sådant sätt att man hellre väljer det.

Samtidigt vill jag, precis som Jonas Sjöstedt antyder, påpeka att det händer att det länder för fram, också från andra håll än svenskt, blir det man tittar efter. Det är också det besked som har givits. Fram till december ska Herman Van Rompuy titta på hur en sådan här fördragsändring möjligen ska utformas och vad den i så fall ska få för verkan. Det vet jag alltså ännu inte.

Tanken från tysk sida är att det ska vara en liten fördragsändring som ska gå att genomföra fort. Vi har gjort en sådan, vill jag påpeka, för att få på plats den permanenta mekanism som EFSF ska övergå till att bli. Det kunde vi få stöd för runt om i Europa utan att sammankalla särskilda konvent och genomföra folkomröstningar. Hur det ser ut i det här fallet vet jag ännu inte.

Uppfattningen är att fördragsändringen syftar till en ordning som bara ska gälla eurozonens länder och inte EU-27. Däremot måste fördragsändringar antas av alla medlemsländer för att kunna träda i funktion. Vi måste vara med om ett beslut som så länge Sverige står utanför inte har någon inverkan på vår ekonomi utan vars effekt bara handlar om eurozonens länder.

Anf. 33 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Jag tackar statministern för svaret! Jag har en annan fråga som berör toppmötet. Den gäller finansiell reglering. Man har fattat ett beslut om att höja kapitaltäckningskraven. Det är ett mycket rimligt beslut att göra det. Det finns också andra beslut om att minska riskbenägenheten i finans- och banksektorn i EU.

En av de idéer som framförs bland annat i Schweiz och i debatten i Storbritannien är att man bör dela bankväsendet i två delar, en bankdel som sysslar med in- och utlåning och bankverksamhet och en annan del som sysslar med annan finansiell handel, spekulation och så vidare, och att de garantier som staten lämnar till banksektorn bara ska omfatta bankdelen. Man kan säga att det är en indirekt subvention till bankväsendet. Det kanske är dags att diskutera den här typen av mer strukturella reformer på EU-nivå. Hur ställer sig statsministern till de idéer om bankdelning som diskuteras i Schweiz och Storbritannien och tidigare har funnits på plats i USA?

Anf. 34 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Den typen av diskussioner var inte uppe på toppmötet. Jag tror att det finns andra mer verkningsfulla sätt att säkerställa bättre riskhantering och att säkerställa att inte skulden hamnar hos skattebetalarna när bankerna får problem än att börja klyva banker ovanifrån.

Låt mig till exempel påpeka att det primärkapital på 9 procent som det nu ställs krav på möter den typen av värdering. Man jobbar med olika riskvikter där man värderar olika delar av en bank. Ett skäl till att till exempel Handelsbanken, till mångas förvåning, blev den enskilda bank i Sverige som måste göra störst ökning av sitt eget primärkapital är att Handelsbanken köpte Stadshypotek för några år sedan och därför har en mycket stor bolånedel inne i Handelsbanken.

När trygga svenska bolån inte värderas svenskt utan internationellt får de mycket större riskvikt. Det beror på erfarenheten av bolån i USA. Bankkrisen 2008 började med subprimelån i USA. Bolån kan bli mer osäkra, och plötsligt ökar riskvikten. I någon mån har man vägt in detta att det finns olika delar av banken i sättet att sätta riskvikter och värdera en bank och vilket kapital den ska ha.

Jonas Sjöstedt och jag kan vara överens om att det är väldigt viktigt att ha en ordning för detta. Vi har nu använt tre år till att tydligare reglera finansiella institutioner och banker och säkerställa att deras riskhantering blir bättre, att deras motståndskraft mot egna problem blir större och att vi dessutom har akuthanteringsmekanismer som bygger på att vi inte sätter in skolans och sjukvårdens resurser i svenska banker. Det har vi inte heller gjort, och det var därför jag i ett tidigare svar redogjorde för att vi i Sverige har gått med plus när andra i stället har ägnat mycket stora resurser av skattebetalarnas pengar för att täcka bankernas förluster.

Anf. 35 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack för åiterrapporten, statsministern! Det är väldigt bra att det nu har kommit ett beslut från EU:s ledare och framför allt från eurozonens ledare om ett paket som till viss del kan återställa förtroendet i en svår tid. Det finns mycket kvar att göra, och det finns många orosmoln på vägen.

Någonting som bekymrar mig under den här processen och något som man kan känna av när man möter till exempel företrädare för sydeuropeiska länder är att det finns en ganska stor spänning just nu i EU-samarbetet. Den som har tittat i grekiska tidningar har kunnat se ganska förfärliga karikatyrer av tyska politiker. De här spänningarna ökar. Man kan även känna en viss spänning när det gäller samarbetet mellan de 17 och de 10. De dras isär till viss del. Det är ganska naturligt eftersom det är eurozonen som har den största krisen. Båda de här situationerna gör att det finns spänningar, och det dras isär. Jag skulle vilja höra statsministern reflektera över det. Hur kan Sverige behålla ett inflytande trots att man träffas mindre? Eurogruppen träffas oftare, vilket är naturligt. Hur behåller vi ett starkt inflytande i EU? Hur ser vi till att EU håller ihop mitt i den här svåra krisen?

Anf. 36 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Detta är mycket berättigade frågor. I ett ekonomiskt oroligt Europa finns det också mycket social oro och många demonstrationer

och protester. Det är många människor som känner att det görs åtstramningar och förändringar som de tycker är negativa. Det görs dessutom på ett sätt som de inte har inflytande över. De tycker inte heller att de har bidragit till problemen. Det är de uttryck vi många gånger ser i södra Europa.

Det är naturligtvis ett problem. Vad gör man i ett land som under lång tid har levt över sina tillgångar, som tagit sig in en gemensam valuta delvis baserat på felaktig information och som inte följer regelverken och därför får stora problem med växande räntor? Vem har begått felet? Det är klart att det leder till spänningar.

I den här typen av kriser prövas onekligen vänskap och sammanhållning. Låt mig konstatera en sak. Hade vi inte haft EU och hade vi inte haft den långtgående solidaritet och förmåga att ställa upp för varandra som vi nu ser i Europa hade vi haft länder i statsbankrutt nu. Låt oss vara tydliga med det. Då hade vi i realiteten haft länder i statsbankrutt som möjligen hade varit föremål för någon IMF-hantering eller i fritt fall. Det är aktiva åtgärder som har funnits på plats och oerhörda umbäranden i enskilda länder som gör att vissa länder över huvud taget står upp trots det vi har genomlevt av finanskriser och lågkonjunkturer.

Det handlar om flera länder, inte bara Grekland, vill jag påpeka.

Jag tror att sammanhållningen är helt central, för vi är dessutom ekonomiskt integrerade. Vi handlar med varandra, våra finansiella system är hopbyggda. Därför måste vi ha kontroll över att stödet sker på ett sätt som bygger långsiktig tillväxtförmåga och samtidigt se till att enskilda länder sköter sig, alltså sina egna respektive åtaganden och finanser.

Håller denna sammanhållning? Den prövas onekligen, och det har blivit alltmer populärt att räcka upp handen och säga: Vi tänker inte ta någon del av ansvaret. De får ta hand om sina egna problem.

Vi försöker vara aktiva i att visa att vi har mycket att vinna på att stödja varandra men att det måste göras utifrån tydliga värderingar där vi är aktsamma om skattebetalarnas pengar, ser till att ägare av finansiella institutioner och banker tar stort eget ansvar, att vi gör detta med mesta möjliga motståndskraft mot den här typen av kriser både nu och i framtiden.

Vänskapen prövas således, liksom mycket av de viktiga strukturer vi har för att kontrollera denna typ av kriser. Mycket har kommit på plats, vill jag säga. Mycket har på kort tid byggts ut. Vår förmåga att ta hand om kriser som vi förr i tiden inte hade någon förmåga att stå emot har vuxit snabbt.

Anf. 37 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar statsministern för svaret.

Sverige har till dags dato inte haft majoritet i Sveriges riksdag för att finnas med i Euro plus-pakten. Med tanke på det läge vi nu befinner oss i undrar jag vilka konsekvenser det har för vårt samarbete och inflytande i Europasamarbetet.

Anf. 38 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det finns en mängd nivåer av samarbete inom EU. Sverige är via sitt medlemskap ett av 27 länder runt bordet. Vi är efter folkomröstningsbeslutet 2003 inte med i euron. 17 länder är med i den, och

Sverige är alltså ett av de tio länder som står utanför. I en rad processer som vill bygga långsiktigt tillväxtskapande åtgärder, det som kallas Agenda 2020 eller Europa 2020, deltar Sverige fullt ut. I den så kallade europeiska terminen, som är en sorts förkontroll av budgetar för att säkerställa att det vi gör i Europa hänger ihop finanspolitiskt, deltar Sverige fullt ut. Sedan finns det samarbete som kallas Euro plus-pakten och som omfattar 23 medlemsländer av totalt 27. Sverige är ett av fyra länder som valt att stå utanför. Att det ska vara så är grundat på beslut i Sveriges riksdag.

Det som sker är naturligtvis att vi inte är i kärnan av samarbetet, att vi inte är med vid alla de tillfällen då Europa försöker samordna sitt beslutsfattande. Vi ersätter det med mer nationellt, självständigt tänkande och nationella, självständiga utgångspunkter. Det pågår fortfarande diskussioner om hur kraftfullt Euro plus-samarbetet egentligen ska anses vara, men frågan ska alltid ställas med den utgångspunkten. Där vi inte är med förlorar vi en del av det inflytande som vi skulle ha vunnit genom att gå med. Det tror jag är det ärliga svaret, och det gäller också Euro plus-pakten.

Anf. 39 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! Jag tror att statsministerns senaste inlägg var väldigt viktigt för Sverige i ett längre perspektiv. Den utveckling som nu leder till fördjupning och utvidgning av det ekonomiska samarbetet går på tvärs med våra långsiktiga intressen, och även med Sveriges Europahistoria som alltid varit att söka så nära integration som möjligt på det ekonomiska området medan vi tidvis varit mer tveksamma till säkerhetspolitik och annan samordning.

När man nu ska försöka komma till rätta med krisen gäller det att ställa rätt diagnos. Om vi tittar oss runt i världen ser vi att USA och Storbritannien har mycket stora skulder. De har dollar och pund. Det finns några euroländer – Nederländerna, Tyskland, Finland – som inte har några problem, och de har euron. Finland är särskilt intressant. Under de drygt tio år som euron funnits i Finland har Sverige och Finland haft en närmast identisk ekonomisk utveckling om man ser på tillväxttal, sysselsättning, export, budgetkontroll etcetera. Diagnosen är alltså att euron inte är grundproblemet, utan den nationella ekonomiska politiken.

Därmed kommer vi till regelverken som statsministern berört. Det är naturligtvis en filosofisk fråga ifall man någonsin kan låsa in demokratiska stater i ett regelverk om de inte själva i grunden vill delta i det.

Anf. 40 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det är en helt riktig fråga, ifall vår tilltro till demokrati i grunden måste bygga på folkstyre, förankring hos människorna. En trovärdig regeringspolitik bygger på att regeringen antingen får fortsätta eller också byts den ut, och då byts den mot några andra som får ta över och försöka skapa förtroendet.

Jag vill påpeka att på samma sätt som det varit ekonomiskt turbulent har det varit politiskt ganska turbulent i Europa. Jag möts numera vid nästan varje toppmöte av en ny regeringschef. Det gäller både inom och utanför eurozonen. Det är alltså stor omsättning på regeringar, vilket återspeglar stor politisk oro i Europa och innebär att befolkningarna byter

Prot. 2011/12:25
28 oktober

*Information från
regeringen*

ut sina regeringar. Det sker inte i varje land – tack och lov från min utgångspunkt, får jag tillägga – men det sker i ett antal länder.

I en del fall kan det, hoppfullt nog, leda till att en ny regering tar tag i en situation där den regering som ersattes kanske hade tappat en del av sin kraft. Jag tycker att Irland är ett intressant exempel på detta. Vi har en liknande situation i Portugal, även om vi får avvakta lite grann och se med vilken kraft portugiserna genomdriver det. Vi bör notera att Papandreou i Grekland ärvde många av de problem han nu försöker lösa för den grekiska befolkningen.

Den typen av aspekter kommer in. Vi ser också olika förtroendebalanser, hur förtroendet för politiska institutioner och regeringar i Sverige och vår del av världen växer medan det faller mycket brant i södra Europa. Det är oroväckande om man till det även lägger historien, nämligen att en hel del av dessa länder inte har långa demokratiska traditioner, eller har haft avbrott i dessa. Därför är det en volatil situation vi just nu upplever i Europa.

Det inskräpper än mer hur viktigt det är att Europasamarbetet har muskler och förmåga att lösa problemen. Jag tror i grunden inte att ensam i det här fallet är stark. Jag är snarare övertygad om att dessa länder inte ensamma kommer att klara sina problem, utan då faller de fritt. Möjligheten ligger just i hur vi samarbetar.

Anf. 41 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! En fråga som vi nu möts av, och där det finns många förståsigpåare som har svaret, är om krispaketet räcker, om det är tillräckligt – det var dysterkvistarnas julafton i medierna i morse. Den frågan är lite konstigt ställd, för det beror på vad länderna gör, vilka åtgärder de vidtar, om de kommer in i goda cirklar. Vi har bra exempel. Statsministern nämnde Irland, och vi har Lettland och Island. De vidtar åtgärder, räntorna faller, tillväxten återhämtar sig.

Vi vet inte om krispaketet är tillräckligt; det ligger i sakens natur att vi inte vet det. Möjligen med undantag för Grekland, som är ett väldigt svårt fall, kan det mycket väl gå bättre än vad vi kanske tror i dag under intrycket av den omedelbara utvecklingen. Men det kan naturligtvis också gå sämre.

Jag vill understryka att jag tycker att frågan, där många har väldigt bestämda uppfattningar om att krisåtgärderna kanske inte är tillräckliga, är helt fel ställd. Det beror på vad de enskilda länderna gör.

Anf. 42 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag vill instämma i den delen. Ett skäl till att jag tyckte att viktiga steg togs vid mötet med EU-27 och vid eurozonsledarnas möte och att det finns grund för viss optimism, framför allt om man läser eurozonstoppmötets slutsatser, är att de har satt upp det hela på precis det sättet. De säger att enskilda länder måste göra mer, annars går det inte. De är dessutom specifika med vad de mest skuldyngda och problemut-satta länderna bör göra.

Vi bör notera att enskilda regeringar var satta under tryck att faktiskt vidta ytterligare åtgärder för att återskapa förtroendet för den marknads-situation som råder i hela Europa. Till det lade man början till strukturer som ska finnas till stöd för de länder som börjat reformera, som gör mer,

så att de ska kunna hjälpas ut ur sin situation. Det är tekniskt komplicerat, allt är inte på plats, men på det sättet tog man nu viktiga steg. Dessa steg har tidigare uppenbart saknats.

Det får nog anses utgöra grund för åtminstone viss optimism. Sedan får vi säkert anledning att återkomma till det som Carl B Hamilton säger och se vad resultatet blir. Det bygger mycket på vad som de facto genomförs i de specifika länder som utpekats allra tydligast.

Anf. 43 JOHAN LINANDER (C):

Fru talman! Jag tackar statsministern för återrapporten.

En fråga som delvis tagits upp tidigare i dag är: Var fattas vilka beslut? Det är naturligt att det finns ett visst utanförskap om man som Sverige står utanför euron. Vid det här tillfället samlades först 27 medlemsstater, sedan fick Sverige och nio andra gå ut, och kvar var 17 regeringschefer som i slutändan fattade de viktiga besluten.

Det är klart: Så länge det handlar om beslut kring euron är det de 17 euroländerna som ska fatta de besluten. Men jag ser en fara i att allt fler viktiga beslut som klart rör euroländerna men också påverkar oss andra i mycket stor utsträckning kommer att fattas i kretsen av de 17 euroländerna.

Är detta någonting som oroar statsministern? Finns det i så fall anledning att ta upp denna diskussion inom EU eller kanske tillsammans med de övriga nio EU-medlemsländer som står utanför euron?

Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! I takt med att de 17 eurozonsländerna markerar en vilja att fördjupa sitt samarbete finns nu all anledning att föra den diskussionen. Vi kommer säkert att behöva återkomma till detta. Det finns en stark drivkraft hos framför allt några av dessa 17 länder att hävda att det måste mötas med en mer djupgående finanspolitisk koordinering och ökad ekonomisk integration.

Då är frågan vad man menar med det i ett EU där alla 27 medlemsländer utgör en gemensam inre marknad och via EU har en för alla 27 länder gemensam täckande budget. Hur ska 17 länder kunna fördjupa sig, och kring vad? Gränserna för det diskuterar vi redan. Det var ett av skälen till att jag tillsammans med mina övriga kolleger som representerar länder som inte har euron som valuta tyckte att det var viktigt att vara med i onsdagskväll. Vi förde en diskussion från hela EU-27:s utgångspunkt, bland annat om förmåga till och struktur för bankrekapitalisering. Banker som får problem sprider dem till alla banker, även till dem som inte finns i eurozonen.

Jag kan bara återrapporera att denna fråga är levande, som det brukar heta, och att vi får anledning att återkomma till den. Vi ska också komma ihåg att EU rent juridiskt betraktar alla länder utom två som pre-ins till euron; det finns bara fördragsmässiga undantag från att gå in i euron för Danmark och Storbritannien. Sverige har ensidigt förklarat att vi har haft en folkomröstning som har sagt nej och att vi därför inte avser att gå in med mindre än att vi får en annan signal från den svenska befolkningen. Det kan man möjligen möta respekt för. Men de övriga sju är att betrakta just som pre-ins. De ska när de möter eurons beslutskriterier också gå in i

Prot. 2011/12:25
28 oktober

*Information från
regeringen*

euron. Så är samarbetet utformat. Hur många som är på ena eller andra sidan kan därmed snabbt förändras.

Det är vad jag kan säga om detta i dag. Vi kommer absolut att behöva återkomma kring den här frågan. Den kommer att göra sig påmind även när det gäller frågor kopplade till själva fördragsändringen, som jag pratade med Jonas Sjöstedt om här.

Anf. 45 JOHAN LINANDER (C):

Fru talman! Det finns pre-ins, och man undrar om det kanske finns pre-outs också. Hur det ska fungera längre fram får vi se.

En annan fråga som har diskuterats inför toppmötet är en så kallad skatt på finansiella transaktioner, något som det inte blev beslut om. Det är dock fortfarande så att kommissionen har planer på att lägga fram förslag. Man kan fundera på hur vi kan diskutera hur bankerna ska få mer pengar samtidigt som vi diskuterar hur vi ska ta mer pengar från bankerna. Det är paradoxalt, kan man tycka.

Frågan är om diskussionen om en skatt på finansiella transaktioner kom upp över huvud taget vid det här mötet och hur frågan går vidare sedan.

Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Den kom upp. Den finns i slutsatserna från i söndags, tror jag. När G20, världens 20 största ekonomier, samlas till diskussioner under franskt ordförandeskap står det i det europeiska mandatet att vi ska verka för en global heltäckande finansiell transaktionsskatt. Då ska man vara väl medveten om att den politiska realiteten är att USA och en lång rad andra länder säger att de aldrig kommer att gå med på det. Det blir på det sättet troligtvis inte en global transaktionsskatt.

Kommissionen har på eget initiativ sagt att den i så fall vill utreda möjligheten att utforma en finansiell transaktionsskatt antingen för Europeiska unionen eller bara för eurozonen, vilket det förs en diskussion om. Ett av syftena med det är att få mer egna pengar till EU:s institutioner, om jag får uttrycka det så. De tänker sig nog behålla en hel del av dessa resurser för att på det sättet finansiera vad de förhoppningsvis önskar, nämligen en större budget.

Vi har olika uppfattningar bland riksdagens partier, men har ändå som svensk position att markera mot denna idé. Vi har negativa egna erfarenheter. Om den inte införs överallt brukar den bara driva bort kapital någon annanstans, och det blir inte så stora intäkter. Om man dessutom bara gör det för eurozonen tror jag att icke-eurozonsländer blir de stora vinnarna på en transaktionsskatt inne i eurozonen. Det gäller förmodligen huvudsakligen Zürich, London och Stockholm, om jag får uttrycka mig så.

Den som vill ta bättre betalt kan i stället se till att bolagsskatterna kommer in från bankerna. Det är ett bättre sätt att se till att de är med och finansierar statsbudgeten. Detta tror jag helt enkelt inte är ett verkningfullt instrument, vilket jag framförde. Men det återkommer i alla fall i diskussioner, och det känns som att åtminstone eurozonen tänker ta sig en funderare på att införa detta, trots våra varningar om att det kanske inte är så framgångsrikt. Men som sagt är beslutet ännu inte fattat.

Anf. 47 KENT EKEROTH (SD):

Fru talman! Jag tackar för återrapporteringen. I tidigare inlägg har statsministern pratat om vikten av att det ska vara folklig förankring i detta projekt. EU lider ju av en grav brist på precis det. Vi har tidigare sett efter folkomröstningar om bland annat Lissabonfördraget hur man ignorerat dem eller fått medborgarna att rösta rätt när det inte passar. När Sverige gick in i Lissabonfördraget tillfrågades inte svenska folket om dessa väldigt omfattande förändringar i förhållande till EU.

Jonas Sjöstedt var tidigare inne på fördragsändringar. Jag har en liknande fråga. Statsministern förklarade att han tror att det bara kommer att röra sig om euroområdet. Då är frågan: Är det till 100 procent säkert att dessa fördragsändringar, som ser till att EU får ökad överstatlig makt över den ekonomiska politiken, bara kommer att gälla euroområdet och euroländerna? Om det inte är till 100 procent säkert, kommer statsministern då att ta detta till en folkomröstning i Sverige, så att svenska folket får bestämma om Bryssel ska bestämma över oss eller om folket ska bestämma över sig självt?

Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det sätt att ställa frågor som Kent Ekeroth nu använde har vi mött väldigt många gånger. Frågan ställs delvis som om det gällde en konspiration. Här säger statsministern att det är tänkt att vara ett regelsystem verksamt endast för euron – kan vi lita på det? Eftersom vi förmodligen inte litar på det, är det då inte lika bra att vi konstaterar att det förmodligen blir på något annat sätt?

Detta sätt att bygga misstro kring varje besked kan möjligen ha sin förklaring i att det naturligtvis har varit tillfällen då saker som har börjat på ett sätt har utvecklats. Men jag menar att det inte varit fråga om denna typ av konspiration utan att det helt enkla skälet varit att det europeiska samarbetet är levande och att det förs diskussioner om hur det ska utvecklas.

Svaret är att diskussioner nu förs om en fördragsändring som från tysk utgångspunkt ska möjliggöra att den som inte följer stabilitets- och tillväxtpakten, som gäller för eurozonens länder, förs till domstol.

Sedan får jag naturligtvis löpande återrapportera om diskussionen. Som jag sade har Sverige inte ens anmält något intresse av att göra fördragsändringen. Det är 27 länder som samarbetar och som naturligtvis måste hitta en väg för att hantera det förslag som har kommit från Tyskland.

Jag kommer att återrapportera om detta, och det kommer att vara en del av diskussionerna i december. Om det blir så är jag av den bestämda uppfattningen att det isoleras i sin verkan till eurozonens länder. Men det kan förändras eftersom vi har väldigt många länder som är på väg in i euron, som jag sade i ett svar på en tidigare fråga. Detta kan komma att växa ut och täcka en större del av Europa i takt med att fler länder blir medlemmar av euron.

I det svenska fallet har vi sagt att det i så fall bygger på ett förändrat besked från svenska folket.

Prot. 2011/12:25

28 oktober

*Information från
regeringen*

Anf. 49 KENT EKEROTH (SD):

Fru talman! Jag vet inte om statsministern missuppfattade min fråga som att jag trodde att han ingår i en konspiration. Det är inte det som det handlar om. Jag frågade om det är säkert att det bara handlar om euro-länderna, och jag har nu fått besked om att så verkar vara fallet. Jag tackar för det svaret.

En annan aspekt är hur stor omfattningen av detta är i Europa. Vi vet att Grekland är illa ute. Som näst på tur pratas det om Italien och kanske Spanien. Räntan har gått upp i Italien, och vi ser att regeringsunderlaget där inte är jättestabilt inför genomförande av eventuella förändringar som kan komma att behövas.

Finns det en beredskap för att rädda även till exempel Italien och Spanien om det skulle behövas, och vad skulle det innebära för EMU och euron om så skulle bli nödvändigt?

Anf. 50 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Veldig mycket av koncentrationen har gällt Grekland nu på slutet, men vi har i närtid också krishanterat andra länder med stora problem. Det är Lettland, som finns i EU men inte i euron. Det är Island, som finns utanför både euron och EU. Det är Irland, som är medlem av både euron och EU. Krisen har slagit i olika delar av vår kontinent, som på olika sätt har relationer med eller är helt utanför detta samarbete. Nu är huvudkoncentrationen kring Grekland. I slutsatserna från eurotoppmötet nämns sedan mest Italien men också Spanien.

Skälet till att man har förstorat fonden som ska kunna hantera kriser, EFSF, är att man ska stärka musklerna för att kunna hantera eventuella problem som kan komma i andra länder. Men det är ingen större statshemlighet för någon att man naturligtvis hoppas att det ska kunna undvikas när det gäller Italien och Spanien. Det beror på att det är mycket stora ekonomier. Det är också därför det ställs krav på att man gör mer av eget ansvarstagande i dessa länder. Det är därför som det är viktigt att nära följa vad som kommer på plats i Italien och i Spanien.

Spanien är nära ett val, och det förs en diskussion om att det ska vara ytterligare ett nytt val i Italien. I bägge fallen kommer det att vara antingen nu sittande regeringar eller nya regeringar, och det kommer att vara tufft och kommer säkert att möta protester från deras respektive befolkningar. Men det är i allas vårt intresse att både Italien och Spanien kan nå framgångar i sina reformer för att förstärka sina offentliga finanser, just av det skälet att vi annars riskerar att stå inför att dessa fonder och andra typer av åtgärder måste tillgripas.

Återigen: Det är därför som så mycket tryck har lagts på Italien och Spanien vid dessa toppmöten.

Anf. 51 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten!

När man kommer in så här sent i frågerundorna har mycket redan besvarats, men jag dristar mig ändå att ställa en fråga.

Räddningsplanen har nu kommit, och vi hoppas att det på något sätt kommer att lugna marknaderna. Jag tror att en av de viktigaste sakerna för att lugna marknader är just beslutsamhet hos det politiska ledarskapet. Min fråga till statsministern handlar om hur vi nu går vidare. Hur kan

EU-27 påverka euroländernas interna budgetarbete? Hur är det önskvärt att vi påverkar Grekland, Italien, Spanien, Portugal och kanske Irland för att de ska vidta nödvändiga åtgärder som svarar upp mot planens ambitioner? Det kan handla om nedskärningar i offentliga utgifter, skatter men också det som Herman Van Rompuy tar upp, att höja pensionsåldersgränserna.

Vad är bedömningen? Vad kan man påverka? Det krävs ju att det vidtas åtgärder om det ska få någon typ av effekt.

Vilken tidtabell ser statsministern framför sig? Jag förstår att det är omöjligt att ge ett exakt svar, men har statsministern någon idé om vad som ska göras i syfte att uppnå stabilitet i euroområdet och i förlängningen stabilitet för oss så att vi kan känna oss trygga i Sverige?

Anf. 52 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! I grunden finns det en respekt för budget, hur vi utformar skatter, välfärdssystem och utgifter i nationell kompetens. I länder där det ser ut som i Sverige, där vi till och med är i balans eller har överskott och har små skulder, utformar vi detta själva. Vi berättar för andra hur vi gör, mer för att man ska kunna ge möjligheter att koordinera olika former av investeringar. Vi har ibland till och med tyckt att man skulle öka dem när det gäller forskningsinsatser och det som är långsiktigt tillväxtfrämjande.

Frågan blir mer aktuell i länder som varaktigt har mycket stora underskott och bygger upp stora skulder. Då finns det anledning att fråga över tid om de inte till slut kommer att behöva låna av andra. De negativa marknadsreaktioner som följer i ett land som är på väg att tappa greppet tenderar ofta att spilla över till andra länder. Det som börjar som ett lands problem påverkar sedan grannarna och blir andras problem.

I det läget, har man sagt, har vi rätt att ställa ökade krav på eller föra diskussioner kring hur skötseln och reformerna ska komma i länder som är djupt skuldtungda eller har stora problem. Kring detta förs nu diskussionerna, i ett gränssnitt mellan nationell suveränitet och gränsöverskridande påverkan.

Det finns lika många åsikter som det finns medlemsländer, och det har gradvis förstärkt möjligheten att koordinera. Nu förs det ibland också diskussioner om att till och med styra när det gäller länder med grav misskötsel. Det är klart att det leder till diskussioner om vem som fattar besluten. Men återigen: Är länder i realiteten utan egen förmåga att försörja sig och utbetala löner till offentliganställda får man leva i förvisning om att de som lånar ut pengarna till den egna konsumtionen kommer att ha synpunkter på hur pengarna används.

Det är därför som känslan i Grekland är att de delvis nu styrs utifrån. Men det beror på att de i stor utsträckning har tappat just förmågan att styra sig själva. Vi vill naturligtvis att de kommer tillbaka till ett läge där greker kan kontrollera mer av sina egna liv och sin egen ekonomi, men just i dag är de inte där.

Anf. 53 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Tack för det, statsministern! Jag håller nog med om det mesta som statsministern säger.

Prot. 2011/12:25
28 oktober

*Information från
regeringen*

Jag har en avslutande fråga, och den handlar mer om Internationella valutafonden, IMF: Om de går in som part i EFSF, vad innebär det för Sverige? Vi ska inte direkt bidra med kapital till EFSF, men om IMF bidrar kanske Sverige blir indirekt deltagande via vår kapitalandel i IMF. Jag kan ha fel, men det är en fråga som jag har funderat lite på och som jag undrar om statsministern har något svar på.

Anf. 54 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag vill understryka att Sverige inte är medfinansierare i EFSF, men vi är det i IMF. IMF är Internationella valutafonden, som kanske är den instans i världen som har störst erfarenhet och de största resurserna för att hantera finansiella kollapser eller länder i situationer där de är nära statsbankrutt.

Vi levde i tron att det ofta var finansierat av rika länder i Europa och USA som en metod för att hjälpa länder i andra delar av världen. IMF kan numera i princip sätta sitt kontor i Europa. Det var kanske inte riktigt så det var tänkt, men det är en realitet numera att IMF väldigt mycket opererar i Europa, i europeiska länder.

Där finns också svenska resurser med. Jag tycker att det är fullt för-svarligt och absolut nödvändigt att vi på detta sätt tillsammans med många andra bidrar till att ge IMF muskler att kunna agera. Alla vi som oroas över svält, okontrollerad utveckling och människor som far illa ska veta att där är all mänsklig misär säkert uppträder är i länder som totalt tappar greppet eller går i statsbankrutt. Kan man förekomma det med hjälp av IMF, skapa strukturer där länder kan återkomma och få bättre ordning i sina offentliga finanser, är det väl vårt också svenska skattekonor att på det sättet vara med och säkra en bättre utveckling.

Vad är då svaret om den nuvarande situationen? Ja, det är att IMF är med i dessa diskussioner i Europa som jag anhängiggjorde. Det är inte någonting som Europeiska rådet förfogar över. Vi kan bara notera att IMF är en part. Men det är inte kring det vi har fört våra diskussioner.

Anf. 55 TOMMY WAIDELICH (S):

Fru talman! Tack, statsministern, för åiterrapporten!

Det har varit mycket fokus på Grekland, Spanien och Italien i dagens frågestund, och som jag ser det är problemen mycket vidare än så. Räddningsfonden handlar också om att se till att det här inte sprider sig till andra länder, inte minst till andra banker. Därför är det viktigt att komma ihåg vad som är orsaken till hela skuldkrisen. Det är en finanskris som har blivit en skuldkris. Skattebetalarna får ta över förluster som har uppstått i den finansiella sektorn, inte minst på grund av att den finansiella sektorn under flera decennier har avreglerats. Men skattebetalarna har också fått betala i form av minskad tillväxt och i form av ökad arbetslöshet.

På lång sikt handlar det om att se till att vi reglerar de finansiella marknaderna bättre med ökade kapitaltäckningskrav, som regeringen också driver, men också med bättre insyn och mer tillsyn, inte minst på europeisk nivå.

Det vi pratar om i dag är den akuta krishanteringen, och där finns det fortfarande många oklarheter. Statsministern säger själv att det återstår månader av arbete bland finansministrarna. Det känns som ett ganska

osäkert läge, och fortfarande är detaljerna inte klara. Om nu detta arbete mellan finansministrarna inte lyckas är det risk att den ekonomiska nedgången både förvärras och fördjupas.

Då skulle jag vilja fråga statsministern: Vilken beredskap finns det då för stimulanser? Den budget som man nyligen har lagt fram innehåller egentligen bara sänkt krogmoms som stimulans. Finns det beredskap för ytterligare stimulanser i ett läge när detta grupparbete bland finansministrarna inte lyckas?

Anf. 56 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det kom möjligen in en sträng av svensk inrikespolitik där, och jag har i och för sig ingenting emot det. Jag vill ändå påpeka att den budget som vi har lagt på riksdagens bord innehåller finanspolitiska stimulanser eller satsningar, om det så är skattesänkningar eller utgiftsökningar, på någonstans runt 15 miljarder. Jag vill påpeka att man i Irland, Portugal och Grekland ska spara 150–200 miljarder i form av skattehöjningar eller utgiftsminskningar. Jag tror att det i Storbritannien handlar om 1 000 miljarder i utgiftsminskningar och skattehöjningar.

Vi kanske ska vara lite ödmjuka inför hur avvikande vi i Sverige är just nu. Vi pratar alltså om satsningar i ett Europa där snart sagt alla andra skär ned, dessutom mycket kraftigt.

Vad är då beredskapen? Jag tror att vi ska vara tydliga med att den naturligtvis är väsentligt mindre nu än hösten 2008, då vi under franskt ordförandeskap kunde tala om att koordinera stimulanspaket. Flera länder utformade dessa stimulanspaket trots att de hade underskott. Man kan diskutera hur träffsäkra en del av de stimulanspaketen var, om jag ska vara helt ärlig, men detta var möjligt där och då.

Nu är det snarare just genom att göra utgiftsminskningar och bringa bättre ordning i offentliga finanser som hävstången kommer genom att man förhoppningsvis får räntorna att falla. Det som har skett i de mest skuldtunga länderna är ju att räntenivåerna har gått upp mycket. Jag skulle säga att det förmodligen är detta man mer strävar efter.

Men sanningen är att Europa är mer utmattat nu än för två år sedan. Därför är det också mer viktigt att det som nu ändå kommer på plats verkligen sköts och att stegen fungerar.

Vi har ändå gått från ett läge där de här stegen saknades till att man nu har samlat ihop sig till att ta de första stegen. Det kräver mycket mer av arbete. Det kommer i flera länder att ta många år innan de förmodligen är ute ur sina problem. Men det är ändå bättre att Europa samlar ihop sig.

Än en gång, vilket jag har sagt som svar på flera frågor: Alternativet hade varit att enskilda länder hade fallit fritt. Det hade inte varit bra vare sig för deras befolkningar eller för oss andra.

Anf. 57 TOMMY WAIDELICH (S):

Fru talman! Tack för svaret! Jag håller med statsministern om att läget i dag är annorlunda än 2008.

Precis som statsministern säger har våra handelspartner inte samma möjlighet att stimulera och på så sätt ge draghjälp genom vår handel med dem.

Prot. 2011/12:25
28 oktober

*Information från
regeringen*

Vi har också en krona som den gången försvagades med 25 procent och gav draghjälp åt den svenska ekonomin, inte minst exportindustrin. Den här gången kan vi anta att den svenska kronan inte kan falla på samma sätt i förhållande till de stora länder som vi handlar med och konkurrerar med, som framför allt handlar i dollar och euro.

Till sist har vi räntevapnet, där vi hade en styrränta på 4,75 procent förra gången, när vi gick in i 2008 års finanskris. Nu har vi en styrränta på 2 procent. Inte heller där finns det samma möjlighet att stimulera.

Detta kommer att ställa ännu högre krav på finanspolitiken, det vill säga det regering och riksdag gör. Därför tycker jag att det är viktigt att regeringen skaffar sig en beredskap just för finanspolitiska stimulanser.

Vi från Socialdemokraterna är beredda att medverka till en sådan blocköverskridande krisuppgörelse. Jag skulle gärna välkomna ett initiativ från statsministern, en beredskap för att helt enkelt bjuda in till en kriskommission.

Anf. 58 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Nu tas steg som förhoppningsvis gör att förtroende och optimism delvis kan återkomma. Sverige är inte i samma utsatta situation som andra länder. Det är mer så att vi för diskussioner om att det påverkar också svensk ekonomi.

När människor i Sverige blir lite oroliga för hur det ser ut framöver konsumerar de mindre. Det i sin tur gör att delar av den ekonomi som vi har i Sverige också stannar av. Men vi är fortsatt i ett läge där vi har tillväxt, där sysselsättningen fram till nu har kunnat fortsätta växa, och där många företag levererar goda resultat och en positiv utveckling, om än de känner av en avmattning.

Jag vill påpeka att ett skäl till detta är att Sverige har två handelspartner som slåss om att vara störst och som ligger mycket nära varandra. Det är Norge och Tyskland. Det är två länder som inte på samma sätt är drabbade, vilket i sin tur är en bra draghjälp för Sverige. Vi är mer beroende av att våra största handelspartner har bättre ordning och är på det sättet mycket mindre exponerade direkt för exempelvis Grekland och Portugal.

Men jag vill inte förminska betydelsen av att problemen kan fortsätta påverka Sverige i negativ riktning. Det är också ett av skälen till att den svenska regeringen har sagt att vi lägger fram en budget för 2012 i balans. Ordet ”balans” kan jag säga att de flesta av mina regeringschefer skulle vara gröna av avund ifall de fick leverera som besked till sina respektive parlament.

Det är en budget i balans här i Sverige, också för att kunna säga att vi på det sättet har byggt in en säkerhetsmarginal: Vi kan göra mer om det blir aktuellt.

Men låt oss inte prata fram det! Det är ju inte så att vi önskar att det ska bli en sådan utveckling, utan vi önskar naturligtvis att de steg som nu tas gör att förtroendet delvis kan återkomma.

Låt oss därför följa att åtgärderna verkligen kommer på plats i de mest utsatta länderna, och låt oss fortsatt vara europeiskt mycket aktiva i att stödja att strukturerna också tekniskt kommer på plats, för det behövs!

Fru talman! Tack, statsministern för återrapporten! Jag delar helt statsministerns bedömning att det var mycket viktiga steg som togs inte minst på eurozonens toppmöte. Förhoppningsvis kan de leda till en lite lugnare situation på finansmarknaderna och möjlighet till viktiga framtidsreformer.

När statsministern var i riksdagen senast, inför den senaste i raden av toppmöten, ställde jag en fråga om sjukdomsinsikten i de länder som har de största problemen.

I det dokument som nu kommer från eurozonens toppmöte försöker man pedagogiskt lyfta fram några av de reformer som ändå görs i de länder som har varit uppe till diskussion i dag, både Spanien och i synnerhet Italien.

I Spaniens fall handlar det om att minska budgetunderskott, att omstrukturera banksektorn och att reformera både produkt- och arbetsmarknaderna. I Italiens fall lyfter man fram minskad byråkrati, slopade mini-avgifter för det som heter fria yrken, det vill säga ökad konkurrens, och liberalisering av offentliga tjänster. Dessutom behöver man reformera arbetsmarknadslagstiftningen, och man välkomnar också planerna på att så småningom höja pensionsåldern i Italien.

Gemensamt är att man i båda länderna nu förbereder att via konstitutionen stärka kraven på balanserade budgetar. Allt detta är välkommet och bra.

Statsministern har nu varit statsminister i fem år och har varit på ett antal eurotoppmöten. Frågan från min sida är: Hur skiljer sig detta möte från övriga, utöver det som står i slutsatserna om vad som ska göras? Hur tolkar statsministern reformviljan i de drabbade länderna? Det handlar kanske inte bara om Italien och Spanien, för det finns ju fler länder i Europa som har problem med konkurrenskraften, i syd och öst och faktiskt också i norr, och även Sverige behöver göra mer.

Hur skulle statsministern bedöma reformviljan i EU efter det senaste toppmötet?

Fru talman! Ordningen är ofta den att när regeringar i länder som får problem föreslår åtgärder för att komma till rätta med dem blir befolkningen ofta olycklig över beskedet. Det är inte så märkligt. De flesta anser: Jag har inte bidragit till några problem, så varför ska jag då få bära bördan av skattehöjningarna eller utgiftsnedskärningarna? Därför drar sig ofta regeringar av olika slag för att ge den typen av besked eller föreslå sådant.

Det är ofta mycket kortsiktigt tänkt, eftersom de flesta länder som har genomfört tuffa reformer – Sverige är ett exempel på det, men vi har också Finland och de baltiska länderna och även Irland – ofta har kunnat återvända med en mycket starkare förmåga att växa, att få i gång sina ekonomier till följd av de åtgärder som de har vidtagit.

Vi har nu exempel genom den här krisen. I någon mån har vi tre år i följd haft toppmöten där i princip vartenda ett har handlat om just krishantering, oftast alltför kortsiktigt. Flera exempel har givits på länder där regeringschefen har signalerat till sina respektive befolkningar: Vi har inga problem. Det är klart att det bara förvärrar känslan: Om vi inte har

några problem, varför föreslår då regeringen en massa impopulära åtgärder?

Ett av skälen till att det har tillkommit strukturer likt IMF:s eller andra tror jag är just att länder har dels problem, dels regeringar som säger att de antingen inte ser problemen eller är ovilliga att göra något åt dem, men ändå behöver låna av andra för att klara utbetalningar av löner till offentliganställda. I det läget utverkas ett tryck utifrån. Det ser vi nu ett exempel på.

På detta möte till skillnad från tidigare tycker jag att det blev tydligare att länder förbereder att vidta fler åtgärder. Den italienska regeringschefen skrev ett brev på 15 sidor till toppmötet för att beskriva en hel del av de åtgärder som finns återgivna i toppmöteslutsatserna från eurotoppmötet. På motsvarande sätt är det också tydligare skrivningar kring Spanien.

Jag skulle vilja säga att det är mer tydliga steg än vad jag har upplevt tidigare i fråga om vad man faktiskt måste göra. På motsvarande sätt är också styckena kring Grekland tydligare än tidigare beträffande vad man ska göra, och precis som Gustav Blix anger nämns också till och med konstitutionella förändringar för att stödja förmågan att verkligen ha en ekonomi i balans.

Nu tas alltså fler steg än som har tagits tidigare. Men detta måste komma på plats och genomföras, och det är bråttom, eftersom länderna är mycket skuldtungda och marknaderna mycket nervösa, som har framgått.

Anf. 61 GUSTAV BLIX (M):

Fru talman! Tack, statsministern, för det svaret! Det är glädjande om vi nu ser ett par viktiga steg mot att faktiskt få på plats viktiga reformer. Jag tror att vi alla här inne i kammaren är övertygade om att Europa behöver stärka sin konkurrenskraft och att det är mycket som behöver göras.

Jag vill tillägga något till det statsministern sade om att reformer belönas och att det också vänds ganska snabbt. Ett viktigt perspektiv i det är att det inte är ovanligt att regeringar som på allvar tar itu med reformer och som på allvar försöker möta de utmaningar landet står inför belönas för detta av väljarna. Vi kan väl bara hoppas att så blir fallet även denna gång.

Den stora fråga som kvarstår för oss andra att bedöma är: Vad händer om länder som på papper har sagt att de nu ska göra viktiga reformer inte gör detta? Det skulle inte vara första gången vi får dessa papper och det sedan inte händer så pass mycket som vi hade förväntat oss.

Frågan är: Statsministern, hur bedömer du övriga Europas och övriga omvärldens tålamod med de europeiska länder som har de här utmaningarna? Vad är det som krävs för att vi ska få ett förtroende tillbaka för den europeiska konkurrenskraften?

Anf. 62 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Låt oss vara tydliga med att detta har varit ett återkommande problem. Landet X lovar att vidta åtgärder motsvarande 100. Sedan åker de hem och genomför kanske 25. Då blir marknadsreaktionen på det kraftigt negativ: De sade 100, men de gjorde inte 100.

Det fungerar så i vår transparenta värld att allting syns. Det märks om man inte fullständigt gör det man själv har lovat. Det har varit ett återkommande problem. Det bästa är egentligen om man lovar 100 och åker hem och gör 200. Då kommer man att få en väldigt positiv reaktion. Då har man, så att säga, överraskat. Men det viktiga är att man åtminstone gör det man har lovat.

Det blir allt tydligare att våra möten handlar väldigt mycket om att följa upp att man faktiskt gör vad man har sagt att man ska göra och att det sedan också kommer på plats.

Det ska dock konstateras att vi har en svensk tradition av att om riksdagen beslutar att en skatt ska uttas med 10 procent meddelar Skatteverket det till befolkningen, och befolkningen betalar in sina skatter. Men här har vi med länder att göra som fattar den typen av beslut och där skattemyndigheten först kanske inte berättar att de vill genomföra beslutet, och sedan säger sig befolkningen inte vilja betala skatterna. Då är det väldigt svårt att få ordning på ekonomin.

Jag säger det mer av respekt för att beskriva hur djupgående problemen är i en del av de här länderna. Man kan alltså fatta vilket beslut man vill, men om det ändå inte efterlevs är det väldigt svårt att säga att det har givit något resultat.

Den typen av problem är faktiskt vad vi talar om i en del fall. Det syns också i slutsatstexten. Man talar till och med i fallet Grekland om att vara på plats och löpande följa att allting verkligen kommer på plats, vilket har lett till grekiska reaktioner efter mötet. De upplever – och det kan man mänskligt förstå – att de är under tvångsförvaltning. Men det återspeglar just det här problemet.

Vad är min slutsats av detta? Ja, det är flera steg i rätt riktning, men det kommer att behöva vårdas och följas upp att det verkligen kommer på plats. Om det gör det tror jag att det betalar sig. Och erfarenheten är, precis som Gustav Blix påpekar, att då brukar till och med regeringar bli omvalda.

Anf. 63 KARL SIGFRID (M):

Fru talman! Statsministern! Ett tydligt mönster i den europeiska skuldkrisen är att eurozonens ledare gång på gång kommer ut från sina toppmöten och säger att de har hittat en lösning. Tidigare gånger har det visat sig att allt de gjort är att de har skjutit problemet framför sig.

Vi får hoppas att det här är ett undantag från det. Det fundamentala problemet är att det finns länder i Sydeuropa som lever långt över sina tillgångar och som måste leva mer sparsamt. Nu tycks dock allt fler, även politiska partier här i Sverige, förespråka motsatsen till sparsamhet. I stället för att spara vill de göra av med mer pengar eller stimulera, som de kallar det.

Min fråga till statsministern är: Råder det inte längre enighet inom EU om att europeiska länder måste prioritera att balansera sina budgetar?

Anf. 64 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag skulle vilja säga att det numera råder enighet om värdet av att ha god ordning i sina offentliga finanser. Men jag vill samtidigt understryka att min känsla, inte minst hösten 2008, var att det fanns ett synsätt att man skulle stimulera närmast oavsett vilka förutsättningar man

hade för det och att varje stimulans närmast var självbetalande och därför alltid kunde förordas.

Vi tror i grunden inte att det är långsiktigt hållbart. Vi har lärt oss som liten öppen ekonomi att man snabbt blir straffad av marknadsreaktioner om man betar sig på det sättet. Jag tror egentligen inte att det går någonstans i världen.

Vi bör notera att diskussionerna i USA inför amerikanskt presidentval, i ett läge där den amerikanska statsskulden just passerat 100 procent av deras samlade tillgångar, består av två partier som på var sitt sätt i alla fall fortsätter att tala om stimulanser. Det är alltså inte bara isolerat till Europa att föra den diskussion som möjligen kan uppfattas vara mer populär för väljare. Det handlar om att lova ytterligare skattesänkningar och ytterligare utgiftsökningar, trots att man alltså har enorma underskott och stora skulder.

Nu finns i Europa insikten om att det inte går, att det gör att problem kommer över till grannar, att det påverkar räntenivåer och att det inte är långsiktigt hållbart. Det är bara det att vägen tillbaka är lång. Den är inte populär, och den har precis börjat anträdas, vilket säger något om vad som ligger framför Europa under många år.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Anmälan och omedelbar hänvisning av ärenden till utskott

Anmälades

Motioner

med anledning av prop. 2011/12:12 Rätt till namn som förvärvats i en annan stat inom EES

2011/12:C3 av Carina Herrstedt (SD)

2011/12:C4 av Veronica Palm m.fl. (S)

Kammaren biföll talmannens förslag att dessa motioner omedelbart skulle hänvisas till civilutskottet.

6 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 28 oktober

2011/12:70 De nya reglerna för studiemedel

av *Adnan Dibrani* (S)

till statsrådet Nyamko Sabuni (FP)

2011/12:71 Omfördelning av anslag vid indragna examensrättigheter

av *Hans Ekström* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:72 Nedskärning i den nya gymnasieskolan
av *Gustav Fridolin* (MP)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)
2011/12:73 Nytt examsbevis vid byte av personnummer
av *Caroline Helmersson Olsson* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)
2011/12:74 Skydd av marina Natura 2000-områden
av *Helena Leander* (MP)
till miljöminister Lena Ek (C)
2011/12:75 Förslag om registreringsskatt och miljöbilsbonus
av *Matilda Ernkrans* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)
2011/12:76 Bredare rekrytering i övergången till högskolan
av *Louise Malmström* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

Prot. 2011/12:25
28 oktober

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 november.

7 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 28 oktober

2011/12:81 Valet i Demokratiska republiken Kongo
av *Abir Al-Sahlani* (C)
till statsrådet Gunilla Carlsson (M)
2011/12:82 Hbt-rättigheter i norra delen av Cypern
av *Abir Al-Sahlani* (C)
till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)
2011/12:83 Expertskatten och tax rollover
av *Jennie Nilsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)
2011/12:84 Konsekvenser av sänkt moms på tryckeritjänster
av *Jennie Nilsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)
2011/12:85 Ny nationell samordnare för att motverka idrottsrelaterat våld
av *Thoralf Alfsson* (SD)
till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)
2011/12:86 Situationen för Ahmadiyahmedlemmar i Pakistan
av *Shadiye Heydari* (S)
till utrikesminister Carl Bildt (M)
2011/12:87 Merkostnader för patienter med celiaki
av *Catharina Bråkenhielm* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 november.

8 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 28 oktober

2011/12:55 Brist på organdonatorer

av *Lennart Axelsson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 november.

9 § Kammaren åtskildes kl. 15.15.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 10.02 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
2 § Svar på interpellation 2011/12:47 om distributionen av läkemedel	2
Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	2
Anf. 2 KENT PERSSON (V)	3
Anf. 3 JONAS SJÖSTEDT (V)	4
Anf. 4 JENS HOLM (V)	4
Anf. 5 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	5
Anf. 6 KENT PERSSON (V)	6
Anf. 7 JONAS SJÖSTEDT (V)	7
Anf. 8 JENS HOLM (V)	8
Anf. 9 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	8
Anf. 10 KENT PERSSON (V)	9
Anf. 11 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	9
3 § Svar på interpellation 2011/12:28 om de statliga företagens roll vid byggnation av ny kärnkraft.....	10
Anf. 12 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C)	10
Anf. 13 JONAS SJÖSTEDT (V)	10
Anf. 14 JENS HOLM (V)	11
Anf. 15 KENT PERSSON (V)	12
Anf. 16 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C)	12
Anf. 17 JONAS SJÖSTEDT (V)	13
Anf. 18 JENS HOLM (V)	14
Anf. 19 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C)	15
Anf. 20 JONAS SJÖSTEDT (V)	16
Anf. 21 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C)	16
Ajournering.....	17
Återupptagna förhandlingar	17
4 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 23 oktober	17
Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	17
Anf. 23 MARIE GRANLUND (S)	19
Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	19
Anf. 25 MARIE GRANLUND (S)	20
Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	20
Anf. 27 Andre vice talman ULF HOLM (MP)	21
Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	21
Anf. 29 Andre vice talman ULF HOLM (MP)	22
Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	23
Anf. 31 JONAS SJÖSTEDT (V)	23
Anf. 32 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	23
Anf. 33 JONAS SJÖSTEDT (V)	24
Anf. 34 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	25
Anf. 35 ELISABETH SVANTESSON (M)	25
Anf. 36 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	25

Anf. 37	ELISABETH SVANTESSON (M)	26
Anf. 38	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	26
Anf. 39	CARL B HAMILTON (FP)	27
Anf. 40	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	27
Anf. 41	CARL B HAMILTON (FP)	28
Anf. 42	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	28
Anf. 43	JOHAN LINANDER (C)	29
Anf. 44	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	29
Anf. 45	JOHAN LINANDER (C)	30
Anf. 46	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	30
Anf. 47	KENT EKEROTH (SD)	31
Anf. 48	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	31
Anf. 49	KENT EKEROTH (SD)	32
Anf. 50	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	32
Anf. 51	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	32
Anf. 52	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	33
Anf. 53	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	33
Anf. 54	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	34
Anf. 55	TOMMY WAIDELICH (S)	34
Anf. 56	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	35
Anf. 57	TOMMY WAIDELICH (S)	35
Anf. 58	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	36
Anf. 59	GUSTAV BLIX (M)	37
Anf. 60	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	37
Anf. 61	GUSTAV BLIX (M)	38
Anf. 62	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	38
Anf. 63	KARL SIGFRID (M)	39
Anf. 64	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	39
5 §	Anmälan och omedelbar hänvisning av ärenden till utskott	40
6 §	Anmälan om interpellationer	40
7 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	41
8 §	Anmälan om skriftligt svar på fråga	42
9 §	Kammaren åtskildes kl. 15.15.	42

